Kodu Uudised

Luunja valla infoleht

Nr 3 (350) Märts 2026

Luunja vallale talimängudelt kolmas järjestikune esikoht!

28.02.–1.03.2026 toimusid Lääne-Virumaal Eestimaa Spordiliidu Jõud korraldatavad Coop Eesti omavalitsuste 41. talimängud võistluskeskusega Rakveres.

Nagu ikka oli Luunja vald stardis. Eelmise aasta esimene koht vajas kaitsmist. Seekord oli Luunja valla eest väljas 61 sportlast. Mängudel osales üle 1200 sportlase. Talimängudel oli kavas 11 spordiala, Luunja oli esindatud kümnel alal.

Medalisaagiks oli seekord neli kulda, kaks hõbedat ja kolm pronksi.

Kuldmedalid

- **male**: Georg Aleksander Pedoson, Mihkel Tomson, Laivi Pani, Tigran Martirosian, Karoliina Karba;
- **mäesuusatamine**: Laurits Lauk (M16);
- **ujumine**: 4 × 50 m teateujumine (Andreas Soosaar, Oliver Suit, Isabel Annus, Heleriin Haljaste), Heleriin Haljaste (100 m vabalt), Andreas Soosaar (100 m vabalt).

Hõbemedalid

- **omavalitsusjuhtide võistlus**: vallavanem Annika Pajumaa-Murov;
- **ujumine**: Isabel Annus (100 m vabalt).

Pronksmedalid

- **ujumine**: Andreas Soosaar (100 m rinnuli), ujumise üldarvestuse pronks;
- **korvpall**: Luunja korvpallinaiskond.

Luunja vald saavutas väikevaldade (elanikke kuni 8000) arvestuses esikoha 298 punktiga (järgnesid Vinni vald 281 punktiga ja Lüganuse vald 248 punktiga). Osalenud 53 omavalitsuse seas olime seekord üldarvestuses neljandad. Talimängude üldarvestuse esikolmik oli Viljandi vald (317 punkti), Rakvere linn (311 punkti) ja Tartu vald (308 punkti).

Luunja tulemused võistlusalade kaupa:

- male – 1. koht;
- juhtide võistlusel saavutas vallavanem oma klassis 2. koha;
- ujumine – 3. koht;
- naiste korvpall – 3. koht;
- kabe – 4. koht;
- lauatennis – 5. koht;
- mäesuusatamises/lumelauasõidus jäime jagama 12.–13. kohta;
- murdmaasuusatamine – 14. koht;
- naiste võrkpall – 14. koht;
- meeste võrkpall – 14. koht.

Suur tänu kõigile sportlastele, kes Luunja valla eest välja tulid! Eriline tänu abistajatele tiimide kokkupanekul: Andres Kübarale, Tiina Terasmaale, Diana Ruudile, Aadu Raavile, Neeme Kaurovile, Andres Karbale, Algo Laidveele, Kalle Peebole, Anna Lütsepale, Kaja Haljastele, Margus Laugule ja Feeliks Tederile!

Talimängudest täpsemalt: www.joud.ee. Loodame sportlastega kohtuda 15.–16. augustil 2026 Ida-Virumaal Eestimaa 51. suvemängudel.

Stardis näeme!

Kaido Linde
Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuse sporditöö spetsialist

Naiste korvpallis toodi koju pronksmedalid. Foto: Martin Thomson

Kuldne Luunja 2 × 50 m ujumistiim. Foto: erakogu

Vallavolikogu veebruarikuu istungi kokkuvõte

Luunja vallavolikogu 2026. aasta teine istung toimus 29. veebruaril Luunja vallamajas.

Istungil osalesid kõik 17 volikogu liiget. Istungi alguses luges Kaire Vahejõe ette ja andis üle arupärimise vallavanemale. Seejärel otsustas volikogu kinnitada istungi päevakorra.

Esimese päevakorrapunktina oli istungi kavas umbusalduse avaldamine Luunja vallavolikogu esimehele. Volikogu aseesimees Mervi Raudsaar andis ettekandeks sõna umbusalduse avaldajatele ja volikogu esimehele. Seejärel toimus hääletus ja otsustati mitte vastu võtta otsust „Umbusalduse avaldamine Luunja Vallavolikogu esimehele“ (poolt seitse ja vastu kümme volikogu liiget).

Teise päevakorrapunktina oli istungil kavas volikogu sotsiaal- ja tervisedenduse komisjoni liikme väljavahetamine.

Kuulati komisjoni esimehe Ulvi Hainla ettekannet. Valimisliit Meie Luunja on esitanud ettepaneku komisjoni ühe liikme väljavahetamiseks. Vallavolikogul palutakse muuta sotsiaal- ja tervisedenduse komisjoni koosseisu selliselt, et kutsuda komisjoni liikme kohalt tagasi Sigrid Laas ning nimetada komisjoni liikmeks Tiina Terasmaa.

Vastati küsimustele ning seejärel toimus hääletus ja otsustati kutsuda komisjoni liikme kohalt tagasi Sigrid Laas ning nimetada komisjoni liikmeks Tiina Terasmaa (poolt kümme, vastu viis, erapooletud kaks volikogu liiget).

Kolmanda päevakorrapunktina andis volikogu revisjonikomisjoni esimees Janek Sõber ülevaate revisjonikomisjoni 2025. aasta tööst. Janek Sõber selgitas põhjuseid, miks komisjoni 2025. aasta tööplaan jäi täies mahus täitmata (eelkõige seetõttu, et komisjoni eelmisel koosseisul toimus 2025. aastal ainult kuus koosolekut ja seda oli tööplaani täitmiseks kindlasti liiga vähe).

Neljanda päevakorrapunktina oli istungi kavas Luunja vallavolikogu revisjonikomisjoni 2026. aasta tööplaani kinnitamine. Kuulati revisjonikomisjoni esimehe Janek Sõbra ettekannet. Komisjon esitas volikogule kinnitamiseks tööplaani, mille mahust suurema osa moodustavad möödunud aastal pooleli jäänud tööplaani punktid. Kokku on tööplaanis 12 punkti. Vastati volikogu liikmete küsimustele ning seejärel toimus hääletus ja otsustati võtta vastu otsus nr 1-3/8 „Luunja Vallavolikogu revisjonikomisjoni 2026. aasta tööplaani kinnitamine“ (poolt kümme ja vastu seitse volikogu liiget).

Viienda päevakorrapunktina oli istungi kavas Luunja valla 2026. aasta eelarve teine lugemine.

Finantsjuht Hille Luts tegi ettekande, milles andis ülevaate muudatustest eelarves peale esimest lugemist. Volikogu majandus- ja eelarvekomisjon on esitanud eelarvele kolm muudatusettepanekut, millele soovis saada volikogu toetust.

Hille Luts vastas volikogu liikmete küsimustele ning seejärel toimusid kõigepealt hääletused komisjoni kolme muudatusettepaneku osas (kõik muudatusettepanekud said kõigi volikogu liikmete toetuse ehk siis 17 poolthäält).

Seejärel toimus hääletus Luunja valla 2026. aasta eelarve üle (koos eelnevalt toetuse saanud muudatusettepanekutega) ning otsustati anda välja volikogu määrus „Luunja valla 2026. aasta eelarve“ (poolt kümme ja vastu seitse volikogu liiget).

Kuuenda päevakorrapunktina oli istungi kavas maapõueseadusest tuleneva ülesande täitmise volitamine.

Kuulati vallasekretär Marko Jaegeri ettekannet. Keskkonnaamet on 23.01.2026 esitanud Luunja vallavalitsusele teavituse keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmisest ning küsinud Luunja valla arvamust Kabina II liivakarjääri taotlusele täite- ja ehitusliiva kaevandamiseks. Vastavalt maapõueseaduse § 49 lõikele 6 annab kohaliku omavalitsuse üksus oma arvamuse kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Arvestades, et antav arvamus on menetlustoiming, mis peab olema põhjalikult põhjendatud ning mis on tulenevalt kohtupraktikast iseseisvalt vaidlustatav, on vajalik piisav ajavaru arvamuse koostamiseks. Seetõttu on otstarbekas, kui käesoleva taotluse puhul volitab vallavolikogu arvamuse andmise vallavalitsusele. See volitus kohaldub ainult käesolevale taotlusele ning ei puuduta võimalikke järgnevaid maapõueseadusest tulenevaid ülesandeid või taotlusi.

Seejärel selgitas vallavanem Annika Pajumaa-Murov, et vald on palunud Keskkonnaametilt kaasata vald loa andmise igas menetlusetapis. Vallavanem andis ka teada, et valla inimeste ja vallavalitsuse poolt on loa väljastamisele tugev avalik vastuseis.

Vastati volikogu liikmete küsimustele, toimus arutelu ning seejärel hääletati ja otsustati anda välja otsus nr 1-3/9 „Maapõueseadusest tuleneva ülesande täitmise volitamine“ (poolt 16 volikogu liiget, üks liige oli istungilt lahkunud).

Seitsmenda päevakorrapunktina oli istungi kavas eelmisel volikogu istungil esitatud arupärimistele vastamine.

Volikogu istungi **viimaseks** päevakorrapunktiks oli infopunkt, kus toimus arutelu eelkõige Luunja kultuuri- ja vabaajakeskust, aga ka valla üldist poliitilist olukorda puudutavatel teemadel.

Järgmine Luunja vallavolikogu istung toimub 26. märtsil.

Kaimo Keerdo, vallavolikogu esimees

LUUNJA VALLAS ELAB **6128** INIMEST

1. märtsi seisuga elab Luunja vallas 6128 inimest. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on vallakodanike arv 74 võrra kasvanud. Suurim küla on Lohkva (1818), järgneb Veibri küla (1266).

Veebruaris registreeris elukoha valda **40** inimest. Vallast lahkus **27** inimest. Vallasiseselt muutis elukohta **8** inimest. Sündis **6** last. Suri **6** inimest. Vanim elanik vallas on 97-aastane.

Valla rahvastiku arvu külade lõikes saab vaadata kodulehelt https://luunja.ee/statistika. Üldiseid näitajaid Statistikaameti lehelt https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/piirkonnad. Avada rakendus „Juhtimislauad“ ja valida sealt Luunja vald.

Vallavalitsuses veebruari istungitel

Ehitusload väljastati:
- üksikelamu püstitamiseks Timmi tee 10a Lohkva külas, Haldja tee 5 Veibri külas ning Välja kinnistul Kavastu külas;
- Nurme tee 8a maaüksuse detailplaneeringu järgse juurdepääsutee ning vee-, kanalisatsiooni- ja sademeveesüsteemi ehitamiseks Veibri külas;
- tee tehnovõrkude, kaugkütte jaotustorustiku ning teeehitustööde teostamiseks Mäepealse teel Lohkva külas.

Kasutusload väljastati:
- üksikelamu kasutusele võtmiseks Haldja põik 2 Veibri külas, Ristimetsa tee 8 Kakumetsa külas ning Tammelehe kinnistul Sääsekõrva külas;
- ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustiku kasutusele võtmiseks Teeserva kinnistul Lohkva külas.

Otsustati:
- seada sundvaldus Luunja valla kasuks Lohkva külas asuvale Kaalukoja tee 1 kinnistule 54 m² ulatuses tee osa avalikku kasutusse määramiseks;
- korraldada järgmised riigihanked:
  1. „Luunja vallas Veibri külas Kesakanni tee L1 rekonstrueerimine“;
  2. „Rõõmu-Viira jalg- ja jalgrattatee esimese etapi projekteerimine“;
  3. „Toitlustamisteenuse osutaja leidmine Luunja Keskkoolile“;
  4. „Valgustatud jalg- ja jalgrattatee rajamine Luunja vallas Lohkva ja Veibri külas“;
- moodustada tegevustoetuste taotluste hindamise komisjon.

Kinnitati:
- Luunja vallavalitsuse uuendatud struktuur ja teenistuskohtade koosseis;
- riigihanke „Luunja asutuste koristus- ja puhastusteenus“ tulemused;
- Luunja lasteaia Midrimaa arengukava.

Määrati:
- projekteerimistingimused Lohkva külas Soojuse tee 21 maaüksusel laohoone ehitusprojekti koostamiseks;
- Luunja valla raamatukogudes iga kuu viimane reede sisetööpäevaks, mil raamatukogud on lugejatele suletud;
- Lohkva külas Põltsamaa maaüksuse lõunaosa ja lähiala detailplaneeringus kavandatud liikluspinnale kohanimi Liini tee.

Nõustuti:
- Lohkva külas Põltsamaa kinnistu jagamisega ning määrati tekkivate reaalosade lähiaadressid ja sihtotstarbed.

Muude sotsiaaltoetuste maksmine otsustati kuuel korral.

Marko Jaeger, vallasekretär

Kohaliku omaalgatuse 2026. aasta taotlusvoor on avatud

Kohaliku omaalgatuse programmi taotlusi saab esitada 2. märtsist kuni 2. aprilli kella 16.30-ni.

Kohaliku omaalgatuse programmiga aidatakse kaasa tugevate ja omaalgatusel põhinevate kogukondade tekkimisele ning püsimisele.

Toetust saab taotleda kahest meetmest.

Kogukonna arengu meetmega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasvu, kogukonna identiteedi tugevnemisse ja tõhusama koostöö tekkesse. Maksimaalne toetussumma on 2500 eurot.

Investeeringute ja kogukonnateenuste arendamise meetmega panustatakse kogukonnale vajalike ja kogukonnaliikmete ühistegevust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide rajamisse ja arendamisse ning kogukonnaliikmetele vajalike teenuste pakkumisse. Maksimaalne toetussumma on 4000 eurot.

Omafinantseering peab olema 10% projekti kogumaksumusest.

Toetust saavad taotleda avalikes huvides oma piirkonna heaks tegutsevad mittetulundusühingud ja sihtasutused, kus ei osale liikmena omavalitsus ega riik ja mille liikmetest äriühingud ei moodusta rohkem kui poole.

Taotlused esitatakse keskkonnas: https://etoetus.rtk.ee
Lisainfo: https://www.tartumaa.ee/programmid/kop,
tel 5886 2500, e-post: tol@tartumaa.ee

Heili Uuk
Tartumaa Omavalitsuste Liit

KOP KOHALIKU OMAALGATUSE PROGRAMM

Tartumaa Omavalitsuste Liit

Alates märtsikuust on vallamaja avatud ka reedeti.
Vallamaja lahtioleku ajad: E–R 8.00–16.30.

Head luunjalased!

Veebruar tõi meie valda nii pidulikke hetki kui ka mitmeid olulisi otsuseid ja ettevalmistusi. Tähistasime ühiselt Eesti Vabariigi aastapäeva – aitäh kõigile, kes panustasid selle päeva korraldamisse ja tähistamisse. Oli väga hea näha, kui palju inimesi tuli kokku, et meie riigi sünnipäeva väärikalt tähistada.

Kavastu parv sai toetuse ning juba sel aastal alustatakse vajalike töödega. Parv on meie piirkonna jaoks oluline ja ainulaadne objekt. Projekti viiakse ellu koostöös Kastre vallaga.

Vallavolikogu kinnitas valla 2026. aasta eelarve, mille kogumaht on 17 578 838 eurot. Suuremad investeeringud on seotud hariduse ja kogukonna jaoks oluliste arendustega.

Olulised investeeringud:

- teede rekonstrueerimine (755 000 eurot),
- kõnniteede võrgustik (1 000 000 eurot),
- kaasav eelarve (40 000 eurot),
- kalastus platvorm (EST-LAT) (24 500 eurot),
- Kaare tee sademeveesüsteemide ehitamine (530 000 eurot),
- ÜVK kava realiseerimine (150 000 eurot),
- tänavavalgustus (100 000 eurot),
- mänguväljakud (50 000 eurot),
- Luunja KK algklasside maja projekt (110 000 eurot),
- sotsiaal- ja haridusteenuste maja (40 000 eurot).

Käimasolevad hanked:

- Luunja vallas Kaare tee sademevee-, ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni-rajatised ning tänavavalgustus;
- Luunja asutuste koristus- ja puhastusteenus.

Ettevalmistamisel olevad hanked:

- valgustatud jalg- ja jalgrattatee rajamine Luunja vallas Lohkva ja Veibri külas;
- Rõõmu-Viira jalg- ja jalgrattatee esimese etapi projekteerimine. See oli kaasava eelarve ettepanek;
- toitlustamisteenuse osutaja leidmine Luunja keskkoolile;
- Luunja vallas Veibri külas Kesakanni tee L1 rekonstrueerimine;
- Luunja keskkooli õpilaste bussiveoteenus;
- Luunja valla koostamisel oleva ÜP ja KSH konsultatsiooniteenuse tellimine.

Taas on alanud ettevalmistused Luunja lastelaulupeoks, kus osalevad peale meie valla laste ja noorte veel paljud Tartumaa kollekiivid. Esinejaid on ka Jõgevalt ja Rõugest. Kokku osaleb praegustel andmetel 57 kollektiivi ja rohkem kui 1500 esinejat.

Samuti on tehtud oluline samm edasi Luunja keskkooli algklasside õppehoone rajamisel – projekteerija on leitud ja projekteerimistöödega alustatakse peagi.

Kogukonna jaoks on olulised ka tegevustoetused – sel aastal esitati 16 taotlust, mille läbivaatamisega tegeleb praegu vastav komisjon. Lisaks on käimas ja ettevalmistamisel mitmed hanked, mis aitavad ellu viia valla jaoks vajalikke töid ja investeeringuid.

Oleme teinud ka mõningaid muudatusi vallavalitsuse struktuuris, et muuta töökorraldus selgemaks ja teenused elanikele paremini kättesaadavaks. Hea meel on öelda, et vallamaja on nüüd avatud ka reedeti, et inimestel oleks mugavam meie poole pöörduda.

Kevad on kohe käes ja koos sellega algab ka uus tegus hooaeg vallas. Soovin kõigile ilusat kevade algust ja palju rõõmsaid kohtumisi meie valla sündmustel.

Annika Pajumaa-Murov
vallavanem

Luunja vallavalitsuse teenistujad ja kontaktid

Luunja Vallavalitsus telefon: 741 7319, e-post: vald@luunja.ee

Amet	Isik	E-post	Telefon
vallavanem	Annika Pajumaa-Murov	annika.pajumaa-murov@luunja.ee	5866 8226
vallasekretär	Marko Jaeger	marko.jaeger@luunja.ee	505 6646
teabehaldusspetsialist	Pille Marmor	pille.marmor@luunja.ee	5912 3107
registripidaja-sekretär	Anni Paal	anni.paal@luunja.ee	5885 6108
kriisiennetuse spetsialist	Marko Tiirmaa	marko.tiirmaa@luunja.ee	5877 7952
finantsjuht	Hille Luts	hille.luts@luunja.ee	5332 4577
pearaamatupidaja	Külli Lääts	kulli.laats@luunja.ee	5306 3949
raamatupidaja	Liivi Kirtsi	liivi.kirtsi@luunja.ee	5301 3188
taristunõunik-osakonnajuhataja	Aivo Paabo	aivo.paabo@luunja.ee	5919 1505
ehitusnõunik	Heiki Tooming	heiki.tooming@luunja.ee	5787 7515
planeeringute nõunik	Enelin Alter	enelin.alter@luunja.ee	5865 8918
planeeringute nõunik	Evelin Karjus	evelin.karjus@luunja.ee	5395 4151
arendusnõunik	Eddy Heil	eddy.heil@luunja.ee	5199 1901
maanõunik	Teivi Leis	teivi.leis@luunja.ee	5309 9088
järelevalvespetsialist	Sergei Täpsi	sergei.tapsi@luunja.ee	5370 5577
sotsiaalnõunik-osakonnajuhataja	Maarika Kits	maarika.kits@luunja.ee	5376 9818
lastekaitsespetsialist	Henrik Puija	henrik.puija@luunja.ee	5331 7767
peretöötaja	Maret Sildala	maret.sildala@luunja.ee	5911 2716
sotsiaaltööspetsialist	Ainika Zilinski	ainika.zilinski@luunja.ee	5346 6169
koduhooldustöötaja	Siivi Lubi	siivi.lubi@luunja.ee	5346 6169
noorte heaolu spetsialist	Triin Tokman	triin.tokman@luunja.ee	5345 3655
haridusnõunik-osakonnajuhataja	Kadri Sõrmus	kadri.sormus@luunja.ee	5885 9328
tugikeskuse juht / juhtumikorraldaja	Kairi Kolk	kairi.kolk@luunja.ee	5328 4909
Valla sihtasutused			
Luunja Varahalduse Sihtasutus	Harri Lepp	varahaldus@luunja.ee, harri.lepp@luunja.ee	5688 0441
Luunja Jõesadam Sihtasutus	Lenno Tobreluts	sadam@luunja.ee	516 6213

Vallavanema aastapäeva kõne

Lugupeetud Luunja valla elanikud, külalised, head sõbrad, kallid kaasmaalased!

Täna on meie riigi sünnipäeva eelõhtu – homme on Eesti Vabariigi 108. aastapäev. Päev, mil me ei tähista ainult üht kuupäeva kalendris, vaid üht julget otsust. Otsust uskuda iseendasse. Otsust võtta vastutus. Otsust olla vabad.

24. veebruar 1918 ei olnud lihtsalt deklaratsioon. See oli julgus keset ebakindlust. See oli usk keset kaost. See oli rahva tahe, mis ei küsinud, kas aeg on sobiv, vaid ütles: aeg on meie. Täna, rohkem kui sajand hiljem, seisame me taas ajas, mis ei ole lihtne. Maailm meie ümber on rahutu. Sõda Euroopas ei ole enam ajalooraamatu peatükk, vaid meie ajastu reaalsus. Majanduslik ebakindlus, energiahinnad, julgeolekuküsimused, väärtuskonfliktid – kõik see puudutab ka meid siin Luunjas.

Kuid Eesti tugevus ei ole kunagi seisnenud selles, et meil oleks olnud lihtne. Eesti tugevus on seisnenud hoopis selles, et me oleme olnud ühtsed siis, kui on raske. Kui mõelda tagasi meie ajalukku – Vabadussõda, okupatsiooniaastad, laulva revolutsiooni ime –, toona ei päästnud meid mitte ainult poliitika, vaid inimesed. Inimeste usk, inimeste vastupidavus, inimeste otsus mitte alla anda. Nagu ütles meie esimene president Konstantin Päts: „Riik ei ole midagi muud kui rahvas ise." Riik ei ole hoone. Riik ei ole ametiasutus. Riik ei ole vallavanem. Riik oleme meie kõik – õpetajad, ettevõtjad, päästjad, lapsevanemad, eakad, noored.

Luunja vald on väike osa Eestist. Kuid iga Eesti tugev kogukond algab just sellistest kohtadest nagu meie oma. Kohtadest, kus inimesed tunnevad üksteist nimepidi. Kus mured ei ole anonüümsed ja rõõmud on jagatud. Viimased aastad on meile kõigile olnud muutuste aeg. Muutused ei ole kunagi lihtsad. Need toovad kaasa küsimusi, kahtlusi ja vahel ka pingeid. Kuid muutused on ka võimalus kasvada.

Hea kogukond ei tähenda seda, et me alati üksteisega nõustume. Hea kogukond tähendab seda, et me suudame eriarvamustest hoolimata üksteist austada. Et me ei muuda erimeelsusi isiklikeks rünnakuteks. Et me mõistame – igaüks meist soovib tegelikult üht ja sama: et Luunja ja Eesti oleksid head paigad elamiseks meile, meie lastele ja lastelastele.

Olen viimastel kuudel kohtunud väga paljude inimestega – ettevõtjatega, õpetajatega, noortega, eakatega. Ma olen kuulnud muresid. Olen kuulnud kriitikat. Olen kuulnud ka julgustust – ja see kõik on demokraatia osa. Demokraatia ei ole vaikne üksmeel. Demokraatia on elav arutelu. Aga demokraatia eeldab ka vastutust. Vastutust oma sõnade eest. Vastutust oma tegude eest. Vastutust kogukonna ees.

Täna, Eesti sünnipäeva eelõhtul, tahan ma rääkida ka usaldusest. Sest usaldus riigi vastu algab usaldusest kodu vastu. Usaldusest naabri vastu. Usaldusest oma kogukonna vastu. Kui me kaotame selle, muutub kõik ülejäänu palju raskemaks. Meie ülesanne kohalikul tasandil on tagada, et teenused toimiksid, koolid oleksid tugevad, kultuurielu elaks, turvalisus oleks tagatud ja tulevik oleks planeeritud vastutustundlikult. Aga lisaks sellele on meil veel üks kohustus – hoida lugupidamise kultuuri. Sest Eesti ei püsi ainult seaduste najal. Eesti püsib väärtuste najal.

Meie riigi tugevus ei ole kunagi olnud suurus. Meie tugevus on olnud tarkus. Haridus. Kultuur. Keele hoidmine. Kui Lennart Meri rääkis maailmale Eestist, siis ta ei rääkinud ainult majandusnäitajatest. Ta rääkis loost. Ta rääkis vaimust. Ta rääkis rahvast, kes suutis lauldes taastada oma vabaduse. See vaim ei tohi kaduda.

Täna, kui maailm muutub kiiremini kui kunagi varem, on meil kiusatus sulguda oma muredesse. Öelda, et mis minust ikka sõltub. Aga tõde on see, et Eesti sõltub kõigist meist. Sõltub sellest, kas me läheme valima, kas me osaleme kogukonnaelus, kas me aitame naabrit ja kuidas me räägime oma riigist oma lastele. Luunja on kasvav vald. Meie pered kasvavad. Meie koolid arenevad. Meie ettevõtjad on ettevõtlikud. See ei ole iseenesestmõistetav. See on töö tulemus.

Ma tänan täna kõiki, kes panustavad – olgu see nähtav või nähtamatu töö. Õpetajat, kes jääb pärast tunde, et aidata last. Vabatahtlikku, kes korraldab üritusi. Ettevõtjat, kes loob töökohti. Vallatöötajat, kes lahendab keerulisi küsimusi. Riik algab just sellest igapäevasest tööst.

Tahaksin ma ka pöörduda noorte poole. Head noored, te elate ajastul, kus

võimalusi on rohkem kui kunagi varem. Aga koos võimalustega tuleb ka vastutus. Eesti tulevik ei ole abstraktne mõiste – see on teie kätes. Teie ideedes. Teie julguses. Ärge alahinnake väikese riigi jõudu. Väikeriik saab olla kiire, paindlik, nutikas. Eesti on seda tõestanud digiriigina, innovatsiooni eestvedajana, hariduse eestkõnelejana. Aga kõige olulisem on see, et Eesti on väärtuspõhine riik. Me seisame vabaduse, inimväärikuse ja õigusriigi eest. Need ei ole tühjad sõnad. Need on põhimõtted, mille eest meie eelkäijad on maksnud väga kõrget hinda.

Täna mõtleme me ka neile, kes ei saanud kunagi näha vaba Eestit. Me mõtleme neile, kes seisid rindel. Neile, kes küüditati. Neile, kes hoidsid keelt ja kultuuri elus ka siis, kui see oli keelatud. Meie kohustus on hoida seda pärandit väärikalt.

Ma usun siiralt, et meie kogukond suudab olla tugev ja ühtne ka keerulistel aegadel. Me suudame arutada, ilma et me solvaks. Me suudame vaielda, ilma et me haavaks. Me suudame teha otsuseid, mis ei pruugi kõigile meeldida, kuid mis teenivad pikemas vaates meie ühiseid huve.

Juhtimine ei ole kunagi populaarne võistlus. Juhtimine on vastutus. Ja vastutus tähendab vahel ka raskeid otsuseid. Ja iga otsus peab lähtuma sellest, et Luunja ja Eesti oleksid tugevamad ja jätkusuutlikumad. Head inimesed, ärme alahinda seda, mis meil on. Meil on oma keel. Meil on oma kultuur. Meil on oma riik. See ei ole maailmas iseenesestmõistetav. Hoidkem seda. Hoidkem üksteist.

Tähistame ühiselt Eesti Vabariigi 108. aastapäeva teadmisega, et igaüks meist on selle riigi kaasomanik. Kaasvastutaja. Kaaslooja.

Elagu Luunja vald!
Elagu Eesti Vabariik!

Uus piirkonnapolitseinik

Selle aasta veebruarist abistab Luunja valla elanikke nende muredes ja rõõmudes piirkonnapolitseinik Mari-Liis Vosmi.

Politsei- ja Piirivalveametis on Mari-Liis töötanud 2,5 aastat. Tööd alustas ta Kagu politseijaoskonnast, kust sai väärtusliku kogemuse eri juhtumite ja olukordade lahendamisel. Nüüd töötab Mari-Liis piirkonnapolitseinikuna Luunja vallas.

Tema peamine eesmärk on olla kogukonnale lähedal, ennetada probleeme ning panustada turvalise elukeskkonna loomisesse. Lisaks peab Mari-Liis oluliseks avatud suhtlust ja head koostööd kohalike elanike, omavalitsuse ning partneritega. Temaga saab ühendust võtta telefoninumbril 5341 5162 või kirjutada e-posti aadressile mari-liis.vosmi@politsei.ee. Juhul kui on kiirelt abi vaja ja kellegi elu või tervis on ohus, tuleb helistada 112.

Luunja vald

Kergliikurid liikluses: meeldetuletus ohutuks liiklemiseks

Elektritõukerataste kontroll näitab, et laste liikluskäitumine on murettekitav. Politsei hiljutine elektritõukeratturite kontroll tõi välja tõsiasja, mida paljud lapsevanemad on juba aimanud: laste liikluskäitumine elektritõukeratastel on sageli ohtlik nii neile endile kui ka teistele liiklejatele. Kui laps ei järgi vanema seatud reegleid, võib olla mõistlik sõiduvahend mõneks ajaks kõrvale panna, kuni ohutu liiklemise põhitõed on selged.

Mis politseile silma jäi?

Kontrolli tulemused olid pigem kurvastavad. Levinud rikkumised olid järgmised:

- kiivri puudumine;
- kihutamine ja lubatud kiiruse ületamine;
- sõitmine käed lahti või telefoni ekraani kerides;

- mitmekesi sõitmine;
- tähelepanematus ülekäiguradadel ja sõiduteele lähenedes.

Politsei sõnul nähti lapsi, kes kihutasid tõukerattaga üle sõidutee ilma veendumata, et autojuht neid üldse märganud on. Kuigi neil võib seni olla vedanud, on selline käitumine otsene tee raske õnnetuseni. Sõiduteele lähenedes tuleb alati hoog maha võtta ja veenduda, et autojuht on lapse olemasolust teadlik.

Jalakäijate läheduses kehtivad ranged reeglid

Elektritõukerattur peab jalakäija vahetus läheduses liikuma jalakäija kiirusel ning mööduma nii, et ei ohustaks iseennast ega teisi. Statistika näitab, et sellest reeglist ei peeta kuigi hästi kinni, mis suurendab õnnetuste riski.

Lapsevanema roll on võtmetähtsusega

Enne tõukeratta lapsele andmist peaks iga lapsevanem veenduma, kas laps teab ohutu liiklemise põhitõdesid ja kas tõukeratas vastab liikluses kasutamiseks nõutud tingimustele.

Millised elektritõukerattad on Eestis liikluses keelatud?

Liiga võimsad või liiga kiired tõukerattad, nagu näiteks:

- 30–60 km/h sõitev elektritõukeratas;
- 1,5–3 kW mootoriga seade;
- istega tõukeratas, mis liigub üle 25 km/h;
- tuunitud tõukeratas, mille kiiruspiiraja on eemaldatud.

Liikluses ei tohi ka kasutada tõukeratast, millel puuduvad töökorras pidurid; helkurid (ees valge, taga punane, külgedel kollane) ja tuled pimedal ajal (ees valge, taga punane).

Elektritõukeratas loetakse Eestis kergliikuriks, kui see vastab neile tingimustele:

- mootori võimsus kuni 1 kW;
- konstruktsioonikiirus kuni 25 km/h;
- puudub istekoht (v.a erivajadustega inimestele mõeldud seadmed).

Kui seade ületab kasvõi ühe neist piiridest, ei tohi seda liikluses kasutada. Selline tõukeratas tuleks registreerida mootorsõidukina, mida tegelikult ei tehta.

Kuidas kontrollida, kas sinu tõukeratas on lubatud?

Vaata tootja andmeid:

- max kiirus ≤ 25 km/h, mootori võimsus ≤ 1 kW;
- kontrolli pidureid, helkureid ja tulesid;
- veendu, et seade pole tuunitud ega ületa lubatud piire.

Mari-Liis Vosmi
Lõuna prefektuur
Tartumaa piirkonnagrupp

350 põhjust, miks Kodu Uudised ikka ilmub

Märtsikuu vallaleht on eriline – lugejate postkasti jõuab Kodu Uudiste 350. number. See on päris märkimisväärne verstapost ühe väikese valla lehe jaoks.

Luunja valla infoleht Kodu Uudised hakkas ilmuma 1997. aastal. Esimene number nägi ilmavalgust 29 aastat tagasi veebruaris ja selle tiraaž oli tagasihoidlikud 600 eksemplari. Praeguseks on tiraaž kasvanud 2500 eksemplarini ehk leht leiab tee pea igasse valla postkasti.

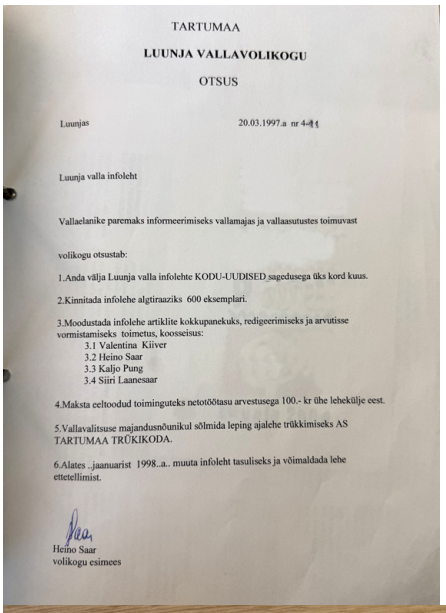

TARTUMAA

LUUNJA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Luunjas 20.03.1997.a nr 4-44

Luunja valla infoleht

Vallaelanike paremaks informeerimiseks vallamajas ja vallaasutustes toimuvast

volikogu otsustab:

1.Anda välja Luunja valla infolehte KODU-UUDISED sagedusega üks kord kuus.

2.Kinnitada infolehe algtiraaziks 600 eksemplari.

3.Moodustada infolehe artiklite kokkupanekuks, redigeerimiseks ja arvutisse vormistamiseks toimetus, koosseisus:
3.1 Valentina Kiiver
3.2 Heino Saar
3.3 Kaljo Pung
3.4 Siiri Laanesaar

4.Maksta eeltoodud toiminguteks netotöötasu arvestusega 100.- kr ühe leheküljе eest.

5.Vallavalitsuse majandusnõunikul sõlmida leping ajalehe trükkimiseks AS TARTUMAA TRÜKIKODA.

6.Alates ..jaanuarist 1998..a. muuta infoleht tasuliseks ja võimaldada lehe ettetellimist.

Heino Saar
volikogu esimees

Endine vallasekretär Valentina Kiiver on meenutanud, et vallalehe sünd oli tegelikult üsna praktiline: seadus nõudis, et vallaelanikke tuleb teavitada vallavolikogu ja vallavalitsuse tegemistest. Nii võttiski vallavolikogu vastu otsuse „Luunja valla infoleht“ ning moodustati toimetus, kuhu kuulusid Valentina Kiiver, Heino Saar, Kaljo Pung ja Siiri Laanesaar. Nende ülesanne oli artiklid kokku panna, toimetada ja arvutis vormistada.

Esimeses lehenumbris kirjutas volikogu esimees Heino Saar tabavalt: „Lehe eluiga on täpselt nii pikk, kui kaua on ta vallaelanikele vajalik, ja leht on seda sisukam, mida rohkem inimesi tema tegemistest osa võtab.“

Tuleb tunnistada, et selle mõttega on hästi täppi pandud, sest 350 numbrit hiljem on leht endiselt olemas.

Aastatega on muutunud nii lehe maht kui välimus. Algusaastatel oli lehekülgi neli, nüüd keskmiselt 24, vahel on leht lausa 32 lehekülge paks. Ka välimus on teisenenud: algul oli leht must-valge ja pildid üsna tagasihoidliku kvaliteediga – vahel tuli tõesti veidi nuputada, kes täpselt pildil on. Hiljem lisandus esilehele värviline valla vapp ning 2014. aastast on leht täies mahus värviline, pildid selged ja äratuntavad.

Läbi aastate on lehes olnud ka mõned traditsioonilised rubriigid. Tervitame vallas sündinud lapsi ja mälestame lahkunuid. Pikka aega õnnitleti ka eakaid sünnipäevalapsi, kuid andmekaitse tõttu lõpetati see 2019. aastal, kuigi paljud lugejad tunnevad sellest siiani puudust.

Kodu Uudiste sisu on aidanud rikastada väga paljud kaastöölised. Aastate jooksul on artikleid ja uudiseid tulnud Luunja keskkoolilt, valla lasteaedadelt, kultuuri- ja vabaajakeskuselt, valla raamatukogudelt ja seltsidelt ning spordiorganisatsioonidelt. Tänu neile jõuavad lehte nii suured sündmused, rõõmud kui ka tunnustused.

Lehe toimetamist on aastate jooksul korraldanud lisaks algkoosseisule veel Aime Koor, Katrin Madisson, Iiri Saar ja Kadi Saarso. Viimased kuus aastat on vastutav toimetaja Ketlin Alaväli. Keeletoimetaja on Reet Tens. Lehte trükib Tartu Trükiteenused. Suur tänu kõigile, kes on aastate jooksul lehe valmimisele kaasa aidanud – iga number on ühine töö.

Vallaleht jõuab tasuta kõigi Luunja valla elanike postkasti. Kui leht pole mingil põhjusel kohale jõudnud, andke sellest kindlasti teada: ajaleht@luunja.ee või helistage tel 5805 1921, Katrin.

Soovi korral on võimalik ka paberlehest loobuda – selleks saab postkastile paigaldada vastava kleepsu.

Kodu Uudised ilmub üldjuhul kuu kolmandal teisipäeval elektrooniliselt. Paberlehed jõuavad trükikojast tavaliselt postiljoni kätte kolmapäeva õhtul või neljapäeva hommikul, seejärel algab nende teekond valla postkastidesse. Lehe laialivedamiseks kulub umbes 400 kilomeetrit ja ligi neli päeva.

350 numbrit tähendab sadu lugusid, tuhandeid pilte ja lugematul hulgal valla elu hetki. Ja nagu juba 1997. aastal öeldi – leht ilmub täpselt nii kaua, kui ta vallaelanikele vajalik on. Seni aga kohtume iga kuu postkastis.

Katrin Madisson
Kodu Uudiste toimetaja aastatel 2008–2010, 2012–2014 ja 2017–2019
praegune vallalehe postiljon

Üleval infolehe väljaandmise otsus, all lehenäited: vasakul kõige esimene number, keskel värvilise päisega number, paremal esimene täisvärviline number ning all keskel 1998. aasta jõulukuu erinumber värvifotodega. Fotod: Ketlin Alaväli

Edukas esinemine kunstiolümpiaadil

7. veebruaril toimus piirkondlik kunstiolümpiaad 7.–9. klassi õpilastele. Luunja keskkooli esindas 8.c klassi õpilane Selena Jasmine Ploomipuu, kes saavutas 1. koha. Edukas esinemine tagas talle ka kutse osaleda üleriigilise kunstiolümpiaadi lõppvoorus, mis toimub Tallinnas.

Olümpiaad koosnes kolmest osast: omaloominguline kodutöö, teooria tundmine ja praktiline loovtöö kohapeal.

Koduse töö teemaks oli „Lase enda loom välja“, inspiratsiooniks Giacomo Balla futuristlik maal „Koer keti otsas“ (1912). Ülesandes tuli kujutada vabalt valitud looma ja inimest liikumises, kasutades futurismile omaseid kordusi ja dünaamilisi jooni liikumise edasiandmiseks. Töö pidi koosnema neljast eraldi kaadrist, mis moodustavad ühtse terviku. Kohapeal teooriaülesandeid lahendades ning praktilist loovtööd tehes paistis meie õpilane silma loovuse, tehnilise oskuse ja väga hea kunstiteooria tundmisega, mis tõigi talle piirkondlikul tasemel esikoha.

Kairi Sirendi, kunstiõpetaja

Härjavõitlus, neli kaadrit. Foto: Selena Jasmine Ploomipuu

Energiasäästu kolmapäev

11. veebruaril toimus Luunja keskkoolis energiasäästu kolmapäev, et pöörata tähelepanu meie energiakasutusele. Sellega seoses on rohelise kooli võrgustikus juba aastaid korraldatud sooja kampsuni päeva. Nagu eelmiselgi aastal soovitasime sel päeval selga panna soojad kampsunid ja alandada võimaluse korral klassiruumide temperatuuri. Juba paar kraadi madalam temperatuur avaldab mõju energiatarbimisele, ent sooja kampsunit kandes ei tekita see meis veel külmatunnet.

Selle päeva raames korraldasime klassidevahelise võistluse ning 10. klassi õpilaste abiga selgitasime välja aktiivsemad kampsuneid kandvad klassid, kelleks osutusid 2.b (86% õpilastest kandsid kampsunit), 1.a (80%) ja 2.c (64%). Kogu kooli peale oli kampsunites ligi 120 õpilast, lisaks võtsid osa ka paljud õpetajad.

2.b – kõige aktiivsemad kampsuni kandjad. Foto: Sten Taruto

Peale selle algatas rohekooli meeskond õpetajate seas kampsunivahetuse. Selleks oli õpetajate riidehoius üles seatud väike stange, kuhu sai tuua kodus kurvalt rippuma jäänud kampsuneid, mütse ja salle, et keegi teine saaks neid rõõmuga kanda. Nii mõnigi soe kampsun leidis uue kodu.

Olgem energiasäästlikud, igaüks saab teha midagi kasulikku meie planeedi heaks!

Liis Rüütel ja Mai Linnas
Luunja keskkooli õpetajad

Glamuurne sõbrapäeva ball

13. veebruaril toimus juba üheksandat korda Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuses Luunja keskkooli õpilasesinduse eestvedamisel 7.–12. klassidele mõeldud sõbrapäeva ball „Armastuse öö“.

Külalisi tervitasid balli peremees Robin Ostra, balli perenaine Pärli Taal, koolijuht Ave Kikas, huvijuht Teli Pree ja tantsuõpetaja Kairi Paama. Balli peremehe ja perenaise eestvedamisel tutvustati programmi ja tantsiti avavalss ning tervitussõnad edastasid Luunja keskkooli direktor Ave Kikas ja Luunja vallavanem Annika Pajumaa-Murov. Lisaks traditsiooniliste ballitantsude tantsimisele toimusid õnneloos, mängud, „Just Dance“, avatud oli fotoboks ja loomulikult tunnustati silmapaistvamaid osalejaid.

Traditsiooniliselt kuulutati välja balli kuningas, kelleks sai Robin Ostra, ja kuningannaks krooniti Meribel Kask. Stiilseimaks neiuks sai Petra Männaste, šikimaks poisiks Roland Aid, arvukama osavõtuga klass oli 9.b, armsamaks paariks valiti Meribel Kask ja Maikel Mägipõld ning tantsulõvideks Mikk Tasane ja Kerttu Keerdo.

Ballil esinesid peotantsijad Maria ja Marianna Laes ja Alex Pugatšov, DJ Merka ja tõusev täht Emily J. Lõpetuseks nauditi üheskoos ilutulestikku.

Suur tänu toetuse ja sponsorluse eest Luunja kultuuri- ja vabaajakeskusele, Luunja Mõisa OÜ-le, Grüne Fee Eesti AS-ile, Büroomaailmale, Luunja keskkoolile ja tantsuõpetaja Kairi Paamale.

Luunja keskkooli õpilasesindus ja huvijuht Teli Pree tänavad südamest osalejaid, toetajaid ja kaasaelajaid!

Teli Pree
Luunja keskkooli huvijuht

Balli „Armastuse öö“ kuningas Robin Ostra ja kuninganna Meribel Kask

Laval säras õhtu peaesineja Emily J

Säravad noored armastuse öös. Fotod: Angelina Davõdov

Õpilaste vastuvõtutingimused Luunja keskkooli 10. klassi

10. klassi vastuvõtt toimub põhikooli eesti keele ja matemaatika lõpueksami tulemuste (40%), kohapeal tehtava elektroonilise sisseastumiskatse (40%) ning vestluse alusel (20%).

Kandideerida saavad õpilased, kelle 9. klassi klassitunnistusel on õppeainete hinded ja käitumishinne vähemalt rahuldavad.

Kandideerimise avalduse saab esitada SAISis 30. märtsist kuni 15. maini.

Elektrooniline sisseastumistest toimub koolis kohapeal ja pool testist on inglise keele tasemetest ning ülejäänud pool lõimitud test akadeemilise võimekuse ning silmaringi kohta.

Vestlusele tulles peab õpilasel kaasas olema fotoga isikut tõendav dokument ja 9. klassi klassitunnistus.

Kandidaatide pingerea koostamisel arvestatakse sisseastumistesti, lõpueksamite ja vestluse tulemusi.

Õpilaste vastuvõtmise korraldamiseks kümnendasse klassi moodustatakse direktori käskkirjaga vähemalt 3-liikmeline vastuvõtukomisjon.

Avaldust esitades on võimalik SAISi lisada digitaalne foto õpilaspileti jaoks.

Luunja keskkool

Sõbralik koolimaja

13. veebruaril tähistasime Luunja keskkoolis saabuvat sõbrapäeva.

Õpilastel oli võimalus postkasti kaudu saata sõpradele kaardikesi heade soovide ja väikeste kingitustega. Kuulata kooliraadiost armastuslaule ja jäädvustada koos kaaslastega fotoseina juures üks armas sõbrapäeva pilt. Algklassidel oli võimalus mängida ka südamemängu ning otsida oma südamele õige kaaslane koolimaja pealt. Koolimaja oli täis sigimist-sagimist, sest toimus ka sõbrapäeva laat. Laadalt oli võimalik saada nii käsitöömaiusi kui osta ka ehteid, pehmeid mänguasju, seepe jmt. Märkame ja hoiame endale kalleid inimesi!

Teli Pree
Luunja keskkooli huvijuht

Ehteid igale maitsele

Põnev laadamelu. Fotod: Teli Pree

Uhked sinimustvalge üle

20. veebruaril tähistas Luunja keskkooli pere lähenevat Eesti Vabariigi 108. aastapäeva. Koolimajas toimusid väikesed aktused. Tähtsa päeva tervituskõnedega andsid positiivseid mõtteid edasi koolijuht Ave Kikas ja 12. klassi õpilane Romel Savi. Muusikaõpetajate Liina Arrase ja Krista Kohtla juhendamisel kõlasid laulud „Mu koduke“, „Mu isamaa armas“ ja „Põhjamaa“. Rahvatantsuõpetaja Liis Tenno juhendamisel esitasid 1. klasside väikesed rahvatantsijad meile „Vingerpolka“. 1.a klassi õpilased lugesid õpetaja Laura Looriuse juhendamisel meile ilmekalt luuletuse „Eestimaa“ ja õpetaja Aiki Reimann oli 4.b klassi õpilastel aidanud selgeks õppida luuletuse „Üks imelik maa“. Huvijuht Teli Pree ilmestas aktust katketega Fred Jüssi kogumikust „Mõttemustrid“. Pärast aktusi suundus terve koolipere ühisele rongkäigule koos heade sõpradega Luunja lasteaiast Midrimaa, Lohkva lasteaiast ning Luunja kultuuri- ja vabaajakeskusest. Päikesepaistel toimunud rongkäik vallamaja juurde oli tänu ja tunnustus meie vabale Eesti riigile!

Teli Pree
Luunja keskkooli huvijuht

„Just ühekoos loome Eestile tugeva ja helge homse,“ ütles oma kõnes 12. klassi õpilane Romel Savi

Mu koduke on tilluke ja ta on armas minule. Fotod: Kairi Paama

Erasmus+ viis õpetajad Portugali rohelise mõtteviisi radadele

2.–6. märtsini toimus Erasmus+ projekti „Roheline filosoofia jätkusuutliku tuleviku nimel“ rahvusvaheline kohtumine Portugalis. Braga linnas aset leidnud õpirändel osalesid partnerid Soomest, Türgist, Portugalist ja Eestist. Eestit esindasid Luunja keskkooli õpetajad. Kohtumise keskmes olid keskkonnateadlikkuse ja kriitilise mõtlemise arendamine kooliharidus ning kogemuste vahetamine eri riikide vahel. Mitmekesine programm pakkus nii sisukaid töötubasid kui ka võimalust tutvuda Portugali kultuuri ja hariduseluga.

Koolielu Portugali moodi

Suure osa nädalast veetsid õpetajad kohalikus koolis Agrupamento de Escolas Terras do Ave. Oli põnev näha Portugali kooli igapäevaelu: külastada ainetunde, tutvuda koolimajaga ning maitsta kohalikku koolitoitu. Vahetu kogemus andis hea ülevaate sellest, kuidas õppetöö on korraldatud ning milliseid väärtusi kool kannab. Õpetajad osalesid praktilistes tegevustes ja töötubades. Näiteks käsitleti robootika võimalusi õppetöös ning jagati kogemusi, kuidas lõimida eri ainevaldkondi keskkonnateemadega.

Soome õpetajad viisid läbi töötoa kriitilise mõtlemise ja probleemide lahendamise teemal, pakkudes osalejatele praktilisi ülesandeid ja arutelusid. Türgi partnerid põimisid oma töötoas põnevalt kokku kõigi partnerriikide kultuurilised omapärad, rõhutades inimese vastutust looduse ja jätkusuutliku arengu ees.

Eesti õpetajad andsid ülevaate ökoloogilise ja kriitilise mõtlemise arendamisest projektipõhise õppe kaudu. Jagati näiteid Luunja keskkoolis toimunud projektipäevadest ning arutleti, kuidas siduda keskkonnateemasid eri õppeainetega nii, et õpilaste teadlikkus ja vastutustunne kasvaksid loomulikul viisil.

Portugal viis läbi töötoa „Kuidas integreerida keskkonnateadlikkus õppetöösse“. Kuna ka Portugali partnerkool kuulub rohekoolide võrgustikku nagu Luunja Keskkool, saadi rohkelt häid ideid ja praktilist nõu. Tutvustati mitmesuguseid rohekooli tegevusi, mida aastate jooksul on ellu viidud. Eriti muljetavaldav oli kooliaed koos väikese kasvuhoonega, kus kasvatati maitsetaimi ja köögivilju – ehe näide sellest, kuidas keskkonnahoid saab olla õppetöö loomulik osa.

Töötubade tulemusena valmisid tunnikavad, slaidiesitlused ja töölehed. Projekti lõpuks koondatakse need ühiseks õppematerjalide kogumikuks, mis saab kättesaadavaks kõigile huvilistele.

Tunnikülastus Portugali koolis

Kooliaia kasvuhoone on õppetöö osa. Fotod: Zehra Ates

Kultuuriprogramm Porto ja Braga radadel

Lisaks sisukale tööle tutvuti Portugali kultuuriga. Külastati Portot, kus käidi Atlandi ookeani ääres ning saadi osa kohalikust elurütmist ja traditsioonidest. Bragas sõideti funikulööriga Bom Jesus do Monte pühapaika. Tegemist on ühe Portugali tuntuma barokkstiilis palverännukohaga, mis on kantud ka UNESCO maailmapärandi nimistusse. Mäenõlvale rajatud kirikuni viis monumentaalne trepistik, mida ääristasid kabelid ja skulptuurid. Lisaks ajaloolisele ja vaimsele tähendusele pakub koht ka kauneid vaateid ümbritsevale maastikule. Funikulöör, millega üles sõideti, on üks maailma vanimaid veejõul töötavaid köisraudteid ning pakkus elamust omaette.

Ühine samm jätkusuutliku tuleviku poole

Erasmus+ kohtumine Portugalis andis osalejatele rohkelt uusi ideid ja inspiratsiooni. Eri riikide kogemused näitasid, et kuigi koolisüsteemid võivad erineda, on eesmärk ühine – kujundada noortest keskkonnateadlikke ja kriitiliselt mõtlevaid maailmakodanikke.

Projekt „Roheline filosoofia jätkusuutliku tuleviku nimel“ jätkub maikuus Türgis, tuues partnerid taas kokku, et ühiselt panustada hariduse kaudu rohelisemasse tulevikku.

Mai Linnas, Ly Rootslane, Liis Rüütel
Luunja keskkooli õpetajad

Vahetusõpilasena Lõuna-Koreas

11. klassi õpilane Hannaliisa Kingsepp elas ja õppis viis kuud YFU programmi kaudu Lõuna-Koreas. Nüüd on ta tagasi ning jagab oma muljeid.

Miks just Koreasse?

Algselt ei olnud plaani üldse Aasiasse minna. Tegelikult tahtsin juba väikesest saati USA-sse minna ja *American Dream*'i elada. Kui hakkasin pabereid allkirjastama 2024. aasta keskel, siis olid USA-s valimised ja kui Trump võitis, siis vanemad arvasid, et seal ei pruugi kõige turvalisem olla. Vaatasin ka teisi riike, nagu Austraalia, Uus-Meremaa, Prantsusmaa, Brasiilia, kuid igaühega oli mingi takistus, nt Prantsusmaal ja Brasiilias olid kohad juba aastaid broneeritud ning Austraalias ja Uus-Meremaal oli viisade ja passidega päris keeruline olukord. Viimased kolm riiki, mis mulle valikusse jäid, olid Lõuna-Aafrika Vabariik, Korea ja Vietnam. Mõeldes, et inglise keelt ma oskan juba piisavalt ning LAV-is räägitakse valdavalt inglise keelt, siis sõelale jäi ikkagi Korea või Vietnam. Vietnami tähestik tundus mulle päris raske ning vanematega arutades jäi valikuks Korea. Minu tahe oli avastada uut ja erilist kultuuri, mis erineks oluliselt Euroopast.

Kui palju erineb Eesti kool Korea koolist?

Väga palju. Esiteks juba selle poolest, et olin tüdrukute koolis, kus kantakse koolivormi. Olen varem näinud seda sotsiaalmeedias või K-ramades. Koolivorm koosnes seelikust, triiksärgist, vestist, pintsakust ning kehalises kasvatuses oli eraldi koolivorm, milleks olid dressipüksid, -pluus ja särk. Jalanõudeks olid valget värvi Crocsi sarnased jalatsid, mis meenutavad haiglas kantavaid jalatseid. Koolivormi kandmise reeglid olid üpris ranged. Eraldi garderoobi riiete panemiseks ei olnudki, vaid võtsin jope klassi kaasa ning jalatsid jätsin klassiruumi ette kappi.

Hannaliisa Korea rahvariietes. Foto: erakogu

Päev algas 8.15 ning hommikuti toimus kümneminutiline päevakava tutvustamine ja kohaloleku kontroll. 12.15–13.10 oli söögivahetund, igapäevaselt pakuti riisi, suppi, liha/kala, lisandeid jms. Koolitunnid toimusid enamasti ühes klassiruumis ning üks ainetund kestis 50 minutit. Iga koolipäeva lõpus toimus kogunemine, kus räägiti ka järgmise päeva plaanidest ning sealt puududa ei tohtinud, haiguse korral tuli esitada puudumistõend. Päevad kestsid enamasti 16.00-ni. Näiteks kõige pikem vaheaeg on peaaegu kaks kuud, mis algab 31. detsembril ning kestab veebruari keskpaigani.

Meie koolis oli kolm suunda: konverentsikorraldus, lennundus ja hotellindus, ringhäälingus esinemine. Mina õppisin lennunduse ja hotellinduse suunal ning koolimajas oli reaalne tükk lennukist, kus saime proovida, kuidas lennukis teenindamine käib. Ka seal oli meil eraldi vorm, kui õppimise käigus teste tegime. Sealsete tütarlaste komme on end palju meikida, siis pidime ka iseendale meigi tegemist harjutama, kuna stjuardess peab kena välja nägema.

Kui raske oli kohaneda võõra kultuuriga ja õppida nende koolis?

Ma ei teadnud täpselt, missugune see vahetuspere on, kuhu ma satun. Kohanemine oli üpris raske, kuna nende elutempo oli väga kiire, nt vahetuspere isa töötas välismaal ja pidi tihti lendama ja veetis kodus ainult paar tundi ning temaga väga palju suhelda ei saanudki. Ka pere õega, kes oli minust aasta noorem, suhtlesin vähem, kuna ta käis peale kooli veel lisatunde saamas akadeemias, et paremaid võimalusi ülikooli pääsemiseks saavutada. Tihti oligi nii, et kui mina jõudsin koju, siis tema oli juba akadeemiasse läinud ja sealt tagasi jõudes mina juba magasin. Veetsin oma aega rohkem vahetusõpilastega, kellega käisime koos kohvikus ja karaoketubades.

Kolme kuu jooksul kohanesin selle kõigega, kõik hakkas omaseks muutuma. Veidi enne Eestisse sõitu tekkis mul täitsa kodune tunne, nagu oleks oma kodus.

Mida õppisid viie kuu jooksul?

Kindlasti õppisin Eestit ja kodu rohkem väärtustama, kuna elasin Seoulis, kus elab umbkaudu 9,6 miljonit inimest, siis see rahvamass on meeletu. Seal räägitakse korea keeles, siis nüüd väärtustan ma meie eesti keelt kordades rohkem. Kuigi ma õppisin korea keelt, siis täiesti selgeks ma seda ei saanud, kuid kavatsen Eestis olles õpinguid jätkata seni, kuni keel on selge. Ma sain selle aja jooksul iseseisvamaks ning arvan, et mul ei ole enam probleem minna võõrasse riiki. See kogemus oli minu jaoks super, läheksin veel vahetusõpilaseks ning loodan, et mõni teinegi Luunja kooli õpilane julgeb seda teekonda ette võtta.

Hannaliisa Kingsepp, Luunja keskkooli 11. klassi õpilane ja Anu Markus, klassijuhataja

Luunja kooli õpilased olid edukad talvistel spordivõistlustel

16. veebruaril sai 1. klassidel läbitud Limpa suusakool, kus Coop Tartu toetas Tartumaa 1. klassi õpilaste pronkstasemel suusaõpet suusaõpetaja juhendamisel. Tundide eesmärgiks oli arendada laste iseseisvat suusavarustuse kasutamist ja suuskadel liikumise oskust. Õpiti, kuidas hoida tasakaalu, kukkuda ja püsti tõusta, samuti pandi rõhku paaristõugete tegemisele ja õigele laskumisasendile. Iga õpilane pidi jaksama suusatada vähemalt 500 meetrit.

12. veebruaril toimusid 1.–3. klasside rahvastepalli võistlused Lähtel. Tüdrukute tiim saavutas 2. koha ning poiste tiim jäi jagama 7. ja 8. kohta. Tüdrukutel oli võimalus end jälle proovile panna 18. veebruaril toimunud Lõuna-Eesti kuue maakonna finaalvõistlusel, kus saavutati tubli 3. koht! Võistkonda kuulusid Kristelle Karu, Mariana Žužlova, Triin Vaher, Geidy Tuul, Marelle Hannus, Ly Madisson, Elisabet Solodov, Mirjam Kaber. Õpilasi juhendasid Tiina Rosi ja Šerelin Bovt.

9. märtsil toimus pallilahingu üleriigiline finaalvõistlus TÜ spordihoones, kus osales 20 parimat võistkonda üle Eesti. Meie kooli 3. klassi tüdrukud võitsid kaks mängu ja ka kaotasid sama palju ning jäid alagrupis napilt kolmandaks. Kohamängudele pääses vaid alagrupi kaks parimat ning seega jäi Luunja keskkooli tüdrukute tiim jagama 9.–12. kohta. Õpilasi juhendas Tiina Rosi.

10. märtsil osalesid Luunja keskkooli noormehed Elva spordihoones Tartumaa koolinoorte saalijalgpalli meistrivõistlustel. Alagrupis alistati Nõo reaalgümnaasium ning lepiti viiki Kõrveküla põhikooliga. Poolfinaalis tuli vastaseks Ülenurme gümnaasium, kellele kaotati tulemusega 2 : 1. 3.–4. koha mängus alistati veenvalt Elva gümnaasiumi eakaaslased ning tasuks saavutati kolmas koht! Võistkonda kuulusid Tobias Suun, Kaspar Mutso, Romari Eelmäe, Mikk Tasane, Tony Märtson, Tormi-Kaspar Taal. Õpilasi juhendas Eigo Loorius.

Luunja keskkooli kehalise kasvatuse õpetajad

Edukad jalgpallurid. Foto: Rauno Tiimann

Rahvastepalli võidukad tüdrukud. Foto: Võrumaa Spordiliit

Õnnelikud Limpa kooli läbinud õpilased. Foto: erakogu

Rõõmsad pallimängijad. Foto: erakogu

Midrimaal on e-kaart Luunjast

Sel aastal tähistab Luunja vald oma 35. sünnipäeva. Midrimaa lasteaia lapsed koos suurtega avastavad sel aastal eriti tegusalt oma kodupaika. Ju on vallarahvas märganud alevis looklevaid helkurvestides lasterivisid! Külalislahkelt on meie lapsi vastu võtnud Luunja vallavalitsuse, Luunja keskkooli, kultuurimaja ja raamatukogu pere, väisasime Elo Hermanni juhendamisel sadamakoda ja Maarja Ülperi suunamisel kellatorni ning ka alevit tervikuna. Koolieelikud tutvusid meie kodupaiga 200 aasta taguse mõisaaegse eluoluga ning võrdluseks tänapäevaga. Koos haridusnõunik Kadri Sõrmusega arutleti, mis võiks meie vallas olla veel paremini – ettepanekuid tuli kõige enam suplusala võimaluste kohta. Pisikeste laste rühmades kerkisid aga papist kodud, kuhu laps mahtus ise päriselt „elama“.

Eesti Vabariigi 108. aastapäeva eel uurisime üheskoos, millistes Luunja valla külades meie lapsed elavad. Selgus, et valla 20 külast elab kõige rohkem Midrimaa lapsi Kakumetsas, sellele järgnesid Põvvatu küla ning Luunja alev. Sünnipäevapeol lasteaia saalis jagunesimegi külade kaupa, tutvusime oma küla rahvaga, mängisime või meisterdasime. Avatud lasteaia põhimõttel said lapsed taas kord kogemuse tegutseda koos teiste rühmade lastega.

Igal aastal veebruaris oleme seoses Eesti sünnipäevaga tundnud vajadust oma kodukohta lastele ka visuaalse vahendi abil tutvustada. Oleme tõdenud, et täiskasvanutele mõeldud kaardid väikelastele uurimiseks ei sobi. Siit kasvaski idee, et tuleb see ise teha. Kuna meie õpime lasteaias ikka mängides, siis otsustasime, et ka kaart võiks olla kui üks suur mäng. Magnetid on lapsi ikka võlunud, nii otsustasime, et Luunja kaart võiks olla magnetiline seinamäng ja nii see valmiski eelmisel kevadel õppejuhi koostöös haridustehnoloogi ja lapsevanema Ljubov Jaanuskaga. Pildid Luunja valla olulistest objektidest joonistasid toona Luunja keskkooli õpilased. Tegime valiku olulisematest vallas olavatest taime- ja loomariigi esindajatest ning loodus- ja tehisobjektidest.

Meie lasteaias töötab päris palju inimesi väljastpoolt Luunjat. Selleks, et õpetaja saaks lastega nende kodukoha teemal arutleda, peab ta ise kõigepealt infot valdama. Kust seda leida? Tänapäeval loomulikult veebist. Paar aastakümmet tagasi ilmusid Aili Karindi sulest Luunja valda tutvustavad raamatukesed, valla

Midrimaa koolieelikud arutlevad haridusnõunik Kadri Sõrmusega valla teemadel. Foto: Annika Kallas

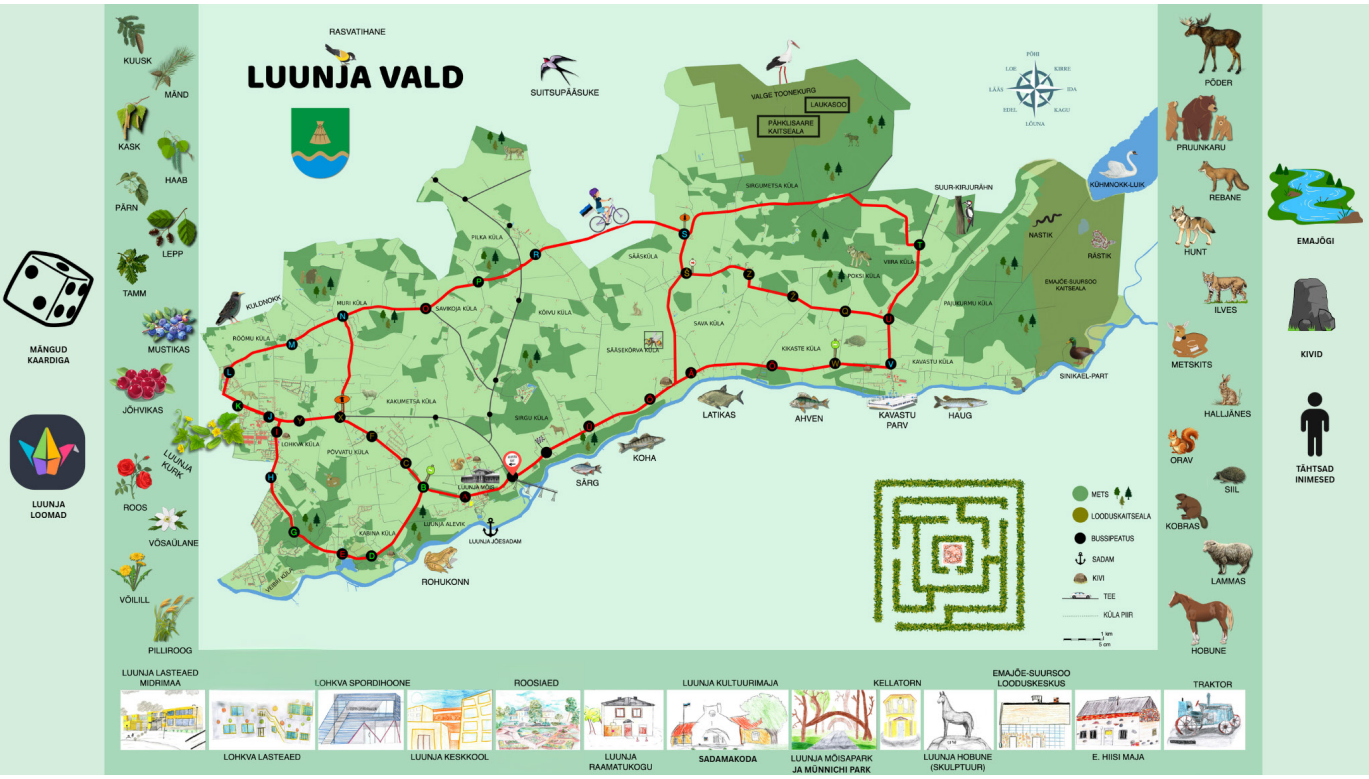

Luunja valla kaart

25. sünnipäevaks koostasid meie logopeed Kristel Lempu ja Iiri Saar raamatu „Vald on tema inimesed“. Meie otsustasime oma koduvalda puudutava info koondada juba valminud magnetkaardipõhisele e-kaardile: **https://midrimaa.my.canva.site/luunjakaart**.

Midrimaa õpetajate osalusel alustasime sel õppeaastal materjalide kogumisega põhimõttel, mida õpetaja vajaks / võiks teada, et lastega teemat eakohaselt käsitleda. Haridustehnoloog Joonas Meister aitas andmed e-kaardiks vormistada.

Fotode kogumisse kaasasime eelmisel kevadel ka lapsevanemaid, kui palusime neil jagada Luunja vallas märgatud loomade pilte. Rõõmu ja uhkusega jutustasid lapsed kohtumisest fotol oleva loomaga. Ka see fotopank on nüüd lisatud e-kaardile ja ootab täiendamist.

Midritibud mänguhoos – oma koduuksel naabreid tervitamas. Foto: Raili Eller

Hea luunjakas! Ava meie e-kaart, leia ikoon „Luunja loomad“, sealt +märk ja saadki oma foto ning info lisada. Aitäh!

Luunja kaart on hea näide, kuidas väärt idee kasvab. Loodame järjepidevalt oma kaarti tulevikus täiendada. Kindlasti toetab see vahend meid kodupaiga avastamise teekonnal. Iga väike samm, pisike tegevus või mäng paneb lapsed märkama ja hindama ümbritsevat. Sellest sünnib loomulik tugev side kodukohaga ja soov seda hoida ning väärtustada.

Lia Raat, õppejuht
Luunja lasteaed Midrimaa

Kas Midrimaa lasteaia toit on maitsev ja mitmekülgne? Millised toitained ja toidud on lastele võõrad?

Luunja lasteaia Midrimaa rahuloluküsimustikust üles kerkinud teemadel jagasid oma mõtteid lapsevanemad ja lasteaia töötajad eelmise aasta novembris. Arutelus tõusis esile küsimus, kuidas julgustada lapsi proovima neile võõramaid, kuid toitaineterikkaid toiduaineid ja toite, nagu oad, läätsed, kikerherned, eri leivamäärded ja salatid. Samas soovisid mitmed vanemad, et menüüs oleks lastele harjumuspärased kodused toidud: kartulid, makaronid, hakkliha, kotletid jne. Tunti huvi ka lasteaia menüüde ja köögipoolega lähemalt tutvumise vastu – sooviti võimalust toitu maitsta ning osaleda toiduga seotud koolitustel ja töötubades.

Midrimaa õpib. Foto: Kaja Õis

5. märtsil toimus nii lasteaia saalis kui ka veebi vahendusel koolitus „Kuidas kujunevad laste toitumisharjumused lasteaias ning kuidas saavad kodu ja lasteaed teineteist toetada“. Koolitaja, toitumisterapeut Triin Muiste tõi välja mitu olulist soovitust. Toiduga tutvumine toimub eelkõige meelte kaudu – seetõttu tasub lapsi kaasata toidu valmistamisse ning lubada neil toitu katsuda, nuusutada, maitsta. Uue toiduga harjumiseks vajab laps tavaliselt 10–15 kokkupuudet (ka üks väike amps loeb). Samuti on oluline toidu visuaalne pool – värviline ja isuäratav toit ning täiskasvanu positiivne sõnakasutus ja eeskuju aitavad lastel uusi maitseid julgemalt proovida. Toredaid nippe, kuidas lapsi toidumaailmas julgustada, leiab ka veebilehelt meeltekool.ee.

Märtsis ja aprillis jätkuvad Midrimaal toiduteemalised tegevused: kutsume vanemaid lasteaeda lõunale ja töötuppa, jagame kaunviljatoitude retsepte, lastele tutvustame kaunviljade teekonda aknalaualt, aiast toidulauale ning julgustame osalema julge toidumaitsja töötoas.

Loodame, et lasteaia ja kodu koostöös saame paremini mõista, millised maitsed on lastele tuttavad ja millised vajavad sõbraks saamisel julgustamist, et toetada tervislike toitumisharjumuste kujunemist.

Uuve Jakimainen
direktor

Raamatuaasta tähestikumängu lõpetas tänuõhtu Luunja sadamakojas

Luunja valla raamatukogude tähestikumäng

Eesti raamatu aasta alguses kutsusid Luunja valla raamatukogud oma lugejaid osalema **tähestikumängus**. Mängu eesmärk oli innustada lugema, avastama eesti kirjandust ning võtma ette ka teoseid ja autoreid, kelleni muidu ehk ei jõuaks.

Raamatuaasta tänuüritus Luunja sadamakojas. Foto: Maily Edenberg

Osalemiseks tuli laenutada Luunja valla raamatukogudest raamat, see läbi lugeda ning märkida lugemispassi. Igas mänguruudus olid ette antud märksõnad või autorid, kelle teoseid lugeda. Nii kujunes mängu lihtne ja põnev ülesehitus: 12 kuud, 12 ruutu, **12 loetud raamatut**. Tähestikumäng kestis 30. jaanuarist 2025 kuni 30. jaanuarini 2026.

Tulemused arvudes

- Tähestikumängu passe tuli tagasi kokku 19, osalejaid oli kokku 17. Loetud raamatuid oli kokku 230 (eri teoseid 214) ning autoreid 139.
- Enim loetud kirjanikud olid **Marje Ernits** ja **August Gailit**, mõlemat loeti seitsmel korral. Loetumate seas olid veel Mart Sander, Kai Aareleid, Helen Moss, Leelo Kassikäpp, Helga Nõu, Katrin Pauts, Ketlin Priilinn, Helga Pärli-Sillaots ja Reeli Reinaus.
- Enim loetud teosed olid **August Gailiti „Muinasmaa“** ja **Helga Pärli-Sillaotsa „Tee viib järveni“**.
- Kõige enam loeti P-, R- ja V-tähega seotud raamatuid.

Osalejad

10. märtsil peeti Luunja uues sadamakojas raamatuaasta pidulik lõpuüritus, kus valla raamatukogude tänukirjad ja kingitused lugemismaratoni läbimise eest said:

Ave Salu, Elve Raja, Eve Koodres, Kai Vakmann, Kaili Viirsalu, Kristi Sõber, Laura Lote Õunapuu, Leili Pekler, Marika Ojamaa, Marju Meus, Piret Tagel, Reet Leidik, Renate Sagaja, Siiri Laanesaar, Svetlana Padar, Tiiu Paabo ja Õie Kamenjuk.

Palju õnne ja suur tänu visaduse eest!

Ürituse toimumisele aitasid kaasa Luunja jõesadam ja Meeli kohvik. Eriline tänu Sille Kernerile ja Katrin Madissonile korraldamise ja eestvedamise eest!

Eesti raamatu aasta 2025 küll lõpeb, aga lugemine mitte – kohtume raamatukogus!

Kairit Alver, Lohkva raamatukogu

MÄLUTREENINGUD
Luunja raamatukogus
T 17. ja 31. märts 2026 kell 12
T 14. ja 28. aprill 2026 kell 12
Kavastu raamatukogu-külakeskuses
K 1. aprill 2026 kell 13
Lohkva raamatukogus
K 22. aprill 2026 kell 12
Naudime koos ühist aktiivset ja meeleolukat tundi!

MAALIÕHTUD TÄISKASVANUTELE
Aprill (10, 17 ja 24). 2026. aastal
kell 18.00 - 20.00
osalustasu 10 eurot/kord
MTÜ Hazelnut
HUVIKOOLITUS & LOOMING
Miks maalida?
"Maalimine on teraapia, mis toidab hinge."
LOHKVA RAAMATUKOGU, KOLLU TEE 7, LOHKVA KÜLA, LUUNJA VALD
Registreeri: hazelnut.huviharidus@gmail.com
MTÜ Hazelnut

Mis juhtus hooldekodus?

Luunja Aidateater teab, mis hooldekodus juhtus, sest uue valminud etenduse „Gravitatsioon“ tegevus toimub just hooldekodus.

Mis saab siis, kui elus palju näinud vanakesed on äkitselt keset ootamatut kriisi? Kes kaitseb keda ja kes sellest kriisist kasu lõikab? Kas õiglus ja inimlikud väärtused püsivad ka siis, kui miski pole enam endine? Donald Tombergi „Gravitatsioon“ on tragikomöödia tragidest vanakestest ühes hooldekodus kusagil Eestimaal.

Lavastaja ja muusikaline kujundaja: Tarmo Tagamets
Heli ja valgus: Harti Kiveste
Etendus on kahes vaatuses.
Avatud on temaatiline teatripuhvet, kust saab osta sularahas.
Etendused toimuvad 17.04 kell 19, 18.04 kell 19 ja 09.05 kell 19 Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuses.

Osades: Margo Lempu, Aadu Raav, Silver Vahejõe, Airin Treiman-Kiveste, Kristel Lempu, Olga Russing, Kaire Vahejõe, Triin Lauk, Iiri Saar, Annika Kallas, Ott Kiveste, Kahro Lempu, Karl-Martin Vahejõe, Tamur Tensing.

Etendust toetavad Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus ning näitlejate perekonnad.

Kohtumiseni teatris!

Iiri Saar, Luunja Aidateater

Luunjas tähistati EV 108. sünnipäeva laste ja noorte rongkäiguga

20. veebruaril tähistati Luunjas Eesti Vabariigi 108. sünnipäeva traditsioonilise laste ja noorte rongkäiguga, mis liikus Luunja keskkooli juurest vallamaja ette. Rongkäigu korraldas Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus.

Vallamaja ees toimunud väliaktusel pidasid kõne vallavanem Annika Pajumaa-Murov, Riigikogu liige Aivar Kokk ja Luunja keskkooli abiturient Romel Savi. Muusikalise tervituse tõid kuulajateni Luunja kooli õpilased, kelle esituses kõlasid kaunid laulud.

Maarja Ülper, turismitööspetsialist

Foto: Maarja Ülper

Rahvarõivamatk Emajõe-Suursoos

22. veebruaril toimus Emajõe-Suursoos rahvarõivamatk, millest võttis osa üle 50 inimese. Päev oli tuisune – jää laulis ja praksus ning loomajäljed olid värske lume alla mattunud. Matka juhtis Maarja Ülper, kes rääkis osalejatele Emajõest, Suursoo loodusest, piirkonna loomadest ning traditsioonilistest kalapüügivõtetest. Juttu tuli loomulikult ka taliteedest, mis on selle maastiku oluline ajalooline osa.

Matka käigus tehti metsas ka lühike laulupaus, kus ühiselt lauldi Eesti hümni ja „Tuljakut“. Talvine maastik andis matkaliste rahvarõivastele väga ilusa tausta. Traditsiooniliste rõivaste kandmine, mida tänapäeval näeb õues enamasti suviste sündmuste ajal, viis mõtted paratamatult ka varasematesse aegadesse – sellesse, milline võis olla talvine teekond saaniga, villased rõivad seljas, söepann sooja andmas ja paksud vatid ümber.

Pärast matka pakuti Emajõe-Suursoo keskuse majas suppi ja teed. Kavastu maanaised olid avanud väikese puhveti ning üllatusena pakkusid külalistele ka leierkastimuusikat.

Matka käigus lepiti kokku, et sellest võiks kujuneda uus tava – rahvarõivais Eesti sünnipäevamatk Emajõe-Suursoos. Järgmisel aastal loodetakse näha osalejate seljas rohkem kasukaid; paljudel on need kusagil perekonna või tuttavate juures alles ning neid võiks vähemalt kord aastas taas kasutada.

Emajõe-Suursoo on üks Eesti suuremaid märgalasid. Selle piirkonna eripäraks on ajaloolised taliteed – talvised liikumisteed üle külmunud soode ja jõgede, mida kasutati sajandeid inimeste, kaupade ja loomade liikumiseks. Kui suvel oli soo sageli raskesti läbitav, siis talvel muutus maastik tugevaks ja kandvaks. Emajõe-Suursoos on ajalooliselt olnud 150 km taliteid, mis ühendasid omavahel ümbruskonna külasid ja talusid.

Emajõe-Suursoo keskus seisab hea, et piirkonna loodus ja kultuuripärand oleksid paremini mõistetavad ja nähtavad. Suursoo programm keskendub märgala looduse tutvustamisele, taliteede ajaloo esiletoomisele, loodushariduse pakkumisele.

Täname kõiki osalejaid, Kavastu maanaisi kostitamise ja leierkastimängu eest ning Luunja kultuuri- ja vabaajakeskust matka korraldamise ja toetamise eest.

Maarja Ülper, turismitööspetsialist

Väike matkaline ema seljas rõõmustas kõigi silmi ja südameid. Foto: Merike Karu

Tuisune Emajõgi pakkus haruldast elamust

Hümn ja „Tuljak“ kõlasid metsas ootamatult hästi, mis on paljuski Eesti laulu- ja tantsupeo traditsiooni vahva tulem argipäevas

Leierkast ehk väntorel on mehaaniline muusikainstrument, mis tuli Itaalias kasutusele 18. sajandi algul. Fotod: Maarja Ülper

Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine Luunjas

23. veebruaril tähistati Luunjas Eesti Vabariigi 108. aastapäeva kontsertaktuse ja sellele järgnenud tantsuõhtuga. Vallarahvas kogunes Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuse saali, et ühiselt tähistada Eesti sünnipäeva, kuulata muusikat ja veeta aega heas seltskonnas.

Pidulikul koosviibimisel pidas tervituskõne Luunja vallavanem Annika Pajumaa-Murov, kes andis koos volikogu esimehe Kaimo Keerdoga üle valla tänukirjad. Sel aastal said tänukirjad meie valla sportlased, kes on silma paistnud heade tulemustega ja esindanud Luunja valda väärikalt.

Õhtu muusikalises keskmes oli Luunja naiskoor Jõeõed, mida juhatas Anne Kasesalu-Roops. Eesti ideest ja selle tähendusest kõneles looduse- ja kirjamees Hendrik Relve. Kontserdiosas astus üles Lonitseera trio, kelle muusika andis õhtule rahuliku ja mõtliku meeleolu.

Pärast kontserdiosa jätkus õhtu Sadama pubis, kus oli kaetud peolaud ning sai vestelda ja ühiselt aega veeta. Peoõhtu lõppes tantsuga ansambli Tuulest Viidud saatel.

Tänavuse kontsertetenduse idee autor oli Kadi Kalmus, lavastuse ja tekstid lõi Astrid Hallik ning lavakujunduse, heli ja valguse eest vastutas Tarmo Lillo. Sündmuse korraldamisel oli abiks kogu Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuse meeskond. Programmi sidus tervikuks sünteeshääl.

Täname kõiki osalejaid ja kaasaaitajaid. Elagu Eesti!

Maarja Ülper, turismitööspetsialist

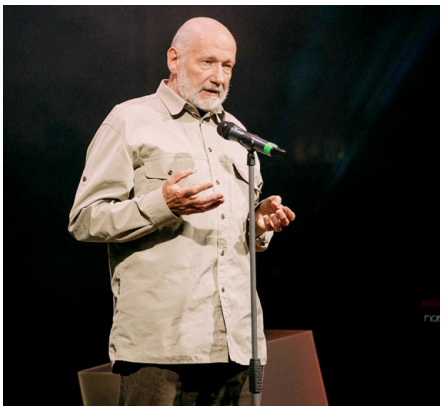

Loodus- ja kirjamees Hendrik Relve rääkis kohalolnutele, kui oluline on vahepeal olla kodust eemal, et saada aru selle armsa paiga suurest väärtusest

Kontsertaktuse telje moodustas Luunja naiskoor Jõeõed, kelle laulmine ja liikumine oli seotud tervikuks kõnede ja tänamistega

Kontsertaktuse teises pooles oli lava Lonitsera Trio käsutuses

Õhtu lõppes jalakeerutamisega ansambli Tuulest viidud saatel. Fotod: Gerli Kangur

Kuidas Trambali Sri Lankal tantsufestivalil käis

Rahvatantsurühma Trambali eelmise aasta tähtsündmus oli kahtlemata osalemine 21. üldtantsupeol „Iseoma“, mille poole olime pikalt püüelnud. Aga nagu ikka peale suurte eesmärkide saavutamist on hinges esmalt suur rõõm ja rahulolu tehtu üle, ent peatselt hakkab iga pühendunud rahvatantsijat närima mõte, et mis siis nüüd edasi. Kuigi oli otsustatud, et mehed lähevad 6.–7. juunil toimuvale viiendale meeste tantsupeole Rakveres (tulge kõik meid vaatama!), vajas rühm tervikuna uut suurt ühist väljakutset. Millist sinilindu nüüd püüda ja mille nimel trenni teha? Kui kodukamaral suuri tantsupidusid ega festivale ei toimu, tuleb vaadata kaugemale. Varasemast ajast olid meil olemas festivalikogemused Ungarist ja Tšehhist, seekord otsustasime end proovile panna tavapärasest erinevas kultuuriruumis. Kui esmalt jäi sõelale „ainult vapratele“ mõeldud festival Nepalis, siis seoses sealse ebastabiilse poliitilise olukorraga otsustasime Sri Lankal toimuva SICFF festivali kasuks.

Festivaliks ettevalmistuse tegi meie jaoks väga lihtsaks MTÜ Estofolk. Siinkohal sügav kummardus Valdo Rebasele, kes kandis hoolt kogu korraldusliku ja logistilise poole eest. Meie osaks jäi selgeks saada festivalil esitatavad tantsud ning olla 9. veebruaril õigel ajal Tallinna lennujaamas. Olime, ja meie nädalapikkune seiklus Sri Lankal võiski alata.

Lend Tallinn-Istanbul-Colombo sujus tõrgeteta. Pärast pagasi kättesaamist ootas meid lennujaamas esimene üllatus – esinduslik vastuvõtt festivali korraldajate poolt koos kohaliku meedia, intervjuude, trummipõrina ja meestantsijatega, kelle meisterlik ja akrobaatiline tants tõstatas ketserliku küsimuse, et kas me oleme ikka õiges kohas. Selline meile harjumatult südamlik ja esinduslik vastuvõtt ning inimeste soojus ja abivalmidus saatis meid kogu kohapeal viibimise aja. Lisaks fantastilisele vastuvõtule tervitas Sri Lanka meid ka ligi 50-kraadise temperatuurivahega – kui koju jätsime maha ligi paarkümmend külmakraadi, siis kohapeal ootas meid ligi 30-kraadine palavus.

Trambali tüdrukud oma uute tantsupartneritega. Foto: Viktor Muuli

„Tuljaku“ lõputõste Sigiriya kaljukindluse tipus. Foto: Annika Jantra

Festivali korraldajad võtsid oma tööd Sri Lanka tutvustamisel äärmiselt tõsiselt ja festivalile eelnes ja järgnes põhjalik tutvumine Sri Lanka looduse, ajaloo ja kultuuriga. Sinna sisse mahtusid südamlikud vastuvõturituaalid, kohtumised elevantide, krokodillide ja varaanidega, erinevad pühamud (sh nt Dambulla koobastemplid), Sigiriya kaljukindlus, külaelu ajaloolised traditsioonid, kohaliku tantsu ja rütmika ABC, imeliste vaadetega rongisõit Ellas ja üheksa kaarega sild ning Kandy botaanikaaed, kui nimetada esimesena meenuvaid. Ning muidugi loodus oma mägede ja kanjonite ja taimestikuga, mida võiski jääda imetlema, ning maailmakuulsad Tseiloni tee kasvandused. Ja olulised kohalikud liikumisvahendid – kolmerattalised tuk-tukid, mida oli seal palju ja mida kasutati nii sõiduki, veoauto kui taksona.

Teine üllatus ja vähemalt esialgu ka suure hirmu allikas oli kohalik liiklus. Kui esmalt tundus kaardil näpuga järge ajades, et vahemaad on väikesed ja aega on piisavalt, siis reaalselt kulus 100 kilomeetri läbimiseks vähemalt kolm tundi. Erinevaid sõidukeid, sh tuk-tukid, oli meeletult ja need kõik liikusid meie süsteemsust armastavate silmade jaoks harjumatult vasakpoolses liikluses täiesti kaootiliselt, kaherealisel teel suudeti sõita vähemalt kolmes reas. Meie Haanja kõrgustiku külavaheteed tunduvad Sri Lanka teedega võrreldes suisa kiirteedena. Kõnniteed olid olemas vaid suuremates linnades. Vaatamata kõigele liiklus sujus, kuigi aeglaselt, võtmesõnadeks olid tähelepanelikkus ja teiste liiklejatega arvestamine. Liikluseeskirjade järgimine oli selgelt soovitusliku iseloomuga.

Kolmandaks üllatuseks oli festivali korraldus. Kui me kodus oleme harjunud,

et kokkulepitud tegevused toimuvad kokkulepitud ajal ja kokkulepitud kohas, siis siin meenutas suhtumine kellaaegadesse ja kokkulepetesse pigem kaootilist kohalikku liiklust. Aga nagu liiklus, laabus tegelikult ka festivali korralduslik pool ja kõik tegelikult toimis. Või siis enam-vähem toimis. See võttis ainult pisut harjumist ja arusaamist, et me ei ole Eestis ja siin tulebki lihtsalt lasta kohalikul rütmil end kanda. Ehkki meie juhendaja Elen jäi väikeste lastega koju, sai Gea kogu selle kaosega ja meie kantseldamisega suurepäraselt hakkama.

Festival ise toimus Sri Lanka keskosas asuvas Kandy linnas ja see koosnes kahest osast: riigisisene kohalike tantsuansamblite konkurss ja sellele järgnev rahvusvaheline plokk. Trambali osales rahvusvahelises plokis koos Sri Lanka, Bangladeshi, India, Tai ja Poola rühmadega. Festival avati suurejoonelise rongkäiguga kesklinnas. Rongkäik meenutas meie oma tantsupeo rongkäiku, kus osalejad marsivad lippudega ning lustivad enda ja publiku rõõmuks spontaanse laulu ja tantsu saatel. Rongkäigu lõpetas esinemine linnarahvale, mis tuli meile loomulikult (taas kord) üllatusena. Õnneks suutis Harti varustada korraldajad kiirelt muusikaga ja etteaste ise kulges lõpuks tõrgeteta ja mõnusa fiilingu saatel. Pealtvaatajaid oli palju ja nad elasid aktiivselt kaasa. Aga palav oli. Kui lõunapoolsete rahvaste rahvariided olid kerged ja vastasid kohalikule kliimale, siis meie avaldasime oma täispikkade villaste rahvariietega ja talviselt kahvatute nägudega, mida meestel raamisid veel suured mustad kaabud, kohalikele tõeliselt muljet ning meiega ühise foto soovijatest moodustus suisa järjekord.

Põhiesinemised toimusid suure kontserdimaja saalis, mis oli suurem kui meie Vanemuise suure maja saal. Esmamulje võttis pisut kõhedaks, lisaks selgus, et me laval eelnevalt proovi teha ei saa ja esimest korda saimegi lavale alles esinemise ajaks. Ja see polnud veel kõik. Kui saabus meie kord esineda, olime laval valmis andma endast nagu tavaliselt parimat, siis mida polnud, oli muusika. See ärev vaikus ja ootus kestis üle kahe minuti. Aga nagu ikka, lahenes ka see mure ja saime lõpuks oma tantsud kenasti tantsitud. Siis sai juba kergemalt hingata ja teiste rühmade esinemist nautida. Ja vaatamist jätkus, kuna rahvatantsu, folkloori maailm on tõeliselt kirju. Meie oma rahvatantsu iseloomustavad kogu rühma hõlmavad ühised liikumised, nende rahulikkus, sünkroonsus ja sümmeetrilisus ning sellest tulenevad visuaalsed ja struktureeritud mustrid. Mida lõuna poole minna, seda vabamaks, väljendusrikkamaks ja rõõmsamaks läheb tants. See muutub kiiremaks ja intensiivsemaks, olulised on käte ja sõrmede žestid. Saatemuusikat tehakse eri trummide ja löökpillidega. Äärmiselt erinev oli ka tantsijate arv laval. Nii oli India esineja puhul tegemist sooloartistiga, kes täitis üksi ära suure lava, teisalt oli ka umbes viiekümne liikmega ansambleid, kes ka kõik ilusti lavale ära mahtusid. Kokkuvõtlikult oli tegemist väga põneva ja mitmekülgselt hariva festivaliga. Harjumatu, aga väga meeldiv oli korraldajate ja laiemalt kõigi kohalike, kellega kokku puutusime, soojus ja sõbralikkus. Festivalil toimetasid nad vabatahtlikult ja puhtast entusiasmist, ilma selle eest tasu saamata. Näiteks polnud neile mingi probleem sõita keset etendust viga saanud tantsijaga mööda linna ja arstiabi otsida. Müts maha nende ees.

Meie kaunid pruudid Annika ja Airin. Fotod: Viktor Muuli

Festivalile järgnes võimalus nautida rühmakaaslaste riietamist kohalikeks pruutideks ja peigmeesteks ning veeta reisi viimane päev kuldse liivarannaga India ookeani ääres. Kuigi päike oli enamik aega pilvede taga peidus ja tekitas illusiooni, et päikesekreemi pole vaja, lõppes see päev enamikule meist päikesepõletuse, valutava turja ja hiljem kodus koorunud nahaga.

Taas kord leidis kinnitust, et Trambali on üks äge kamp eripalgelisi inimesi, kes saavad hakkama vägagi erinevates olukordades, säilitades seejuures rõõmu ja eluterve optimismi.

Kui soovid samuti kogeda, mis elu Trambali elab ja kuidas rahvatants inimesele mõjub, tule trenni! Luunjasse, neljapäeviti kell 18.00. Lisaks trennile saad kauba peale mõnusa seltsielu.

Rohkem infot leiad Facebookist: https://www.facebook.com/Tantsuryhm-Trambali.

Viktor Muuli
Trambali tantsija

Trambali tüdrukud proovimas Bluefieldi teekasvanduses teekorjajate elu

Kavastu mõisast ja vallast

Jätk veebruari numbris avaldatud loole.

Tagasi talude müügi-ostu juurde! Mitmeid talukohti ja ka mõisamaa päraldisi (turbasoid, metsandikke ja heinamaatükke) müüsid ka A. von Richterile järgnenud Kavastu mõisa omanikud. 19. sajandi lõpuks olid pea kõik Kavastu talumaa talud (98%) päriseks müüdud, kuid kaugeltki mitte võlavabad, sest ostuvõlga ja selle protsente andis tasuda mitmel taluperemehe põlvkonnal. Vaid üksikud taluostjad olid suutelised ostulepingu sõlmimisel kohe kogu hinna tasuma, tavaliselt tasuti seda pika aja jooksul osakaupa koos protsentidega – mingi osa müüjale ja osa müügiostuoperatsiooni krediteerinud Liivimaa Aadli Maakrediidiseltsile. Kuna mõisnikud olid juba varasemast ajast saanud sellest 1802. aastal tegevust alustanud raha-asutusest pikaajalist hüpoteegilaenu oma mõisa maade tagatisel, siis nüüd kanti talude müümisel võrdeline osa mõisa pantkirja võlast taluostjate kanda. See tähendas, et mõisnikule ei laekunud müüdud maade eest kohe kogu müügisummat, vaid seda tilkus talunikelt osakeste kaupa aastakümnete jooksul, küll aga vähenes seni mõisale ingrosseeritud Maakrediidiseltsi pantkirjavõlg ja paranesid uue krediidi saamise võimalused. Kui Erich von Oettingen Kavastu 1896. aastal 436 000 rubla eest von Wolffile müüs, oli tal selle eest vaba rahana saada vaid 11 700 rubla, sest ostja pidi enda kanda võtma Krediitkassale veel jäänud hüpoteegivõlgu 130 000 rubla eest ja ajavahemikul 1879–1896 mõisa peale tehtud 18 obligatsioonilaenu eraisikutele kokku 294 300 rubla väärtuses. See kõik tähendas, et mõisa ostmisel tuli uutel omanikel alati hallata ka eelmiste omanike tehtud ja mõisale kinnistatud panga- ja eralaene. Arvata võib, et tehtud laenudest suur osa läks tarbimisvajaduste rahuldamise kõrval investeeringuteks mõisamajapidamise moderniseerimisse.

Talupoegadest maaostjatele paranesid krediidi saamise võimalused alles 20. sajandi alguses tänu Vene Talurahva Põllupanga ja ka Eesti laenu-hoiuasutuste laenuturule tulekule. Enne Esimest maailmasõda ja ka sõja ajal võtsid viimased Kavastu mõisa omanikud ette ulatusliku mõisamaa müügi, justkui kartes ette mõisast ilmajäämist. Mida kujutas endast sajandivahetuse paiku Kavastu mõis kui suurmajapidamine, annavad ülevaate 1881. aasta tiinumaksuankeedid, Erich von Oettingeni poolt 1895–1896 aastal korraldatud revisjon ja kalkulatsioonid, 20. sajandi alguse aadressraamatud ja kaardimaterjal.

Nagu nähtub kaardilt, jäid Kavastu peamõis, karjamõisad ja olulisemad tööstusettevõtted mõisavalduse lõuna- ja läänepoolsesse ossa. Talupoeglikud majapidamised, mida leidus nii juriidilisel mõisa- kui ka talumaal, asusid asunduste ja küladena laialipillatult kogu territooriumil, lahutatuna üksteisest enamasti vaid looduslike objektide (heinamaad, metsad, sood-rabad ja veekogud) kaudu, mis jäid enamasti mõisamaa ossa.

A. von Richteri (omanik 1861–1872) ja von Mensenkampffide (1872–1888) ajal oli Kavastu majapidamine oluliselt laienenud ja moderniseerunud mitmekülgse tootmisega ettevõtteks. See koosnes peamõisast, kolmest karjamõisast, tööstus- ja äriettevõtteist ning mõisatööliste ja ametnike väikemajapidamistest ning rendikohtadest. Päriseks müüdud talude elu sõltus aga mõisast järjest vähem ning nende jaoks oli tähtsamaks institutsiooniks vald kui talupoeglik omavalitsusüksus.

Kavastu mõisa majapidamise võib laias laastus jagada kaheks – mõisa oma

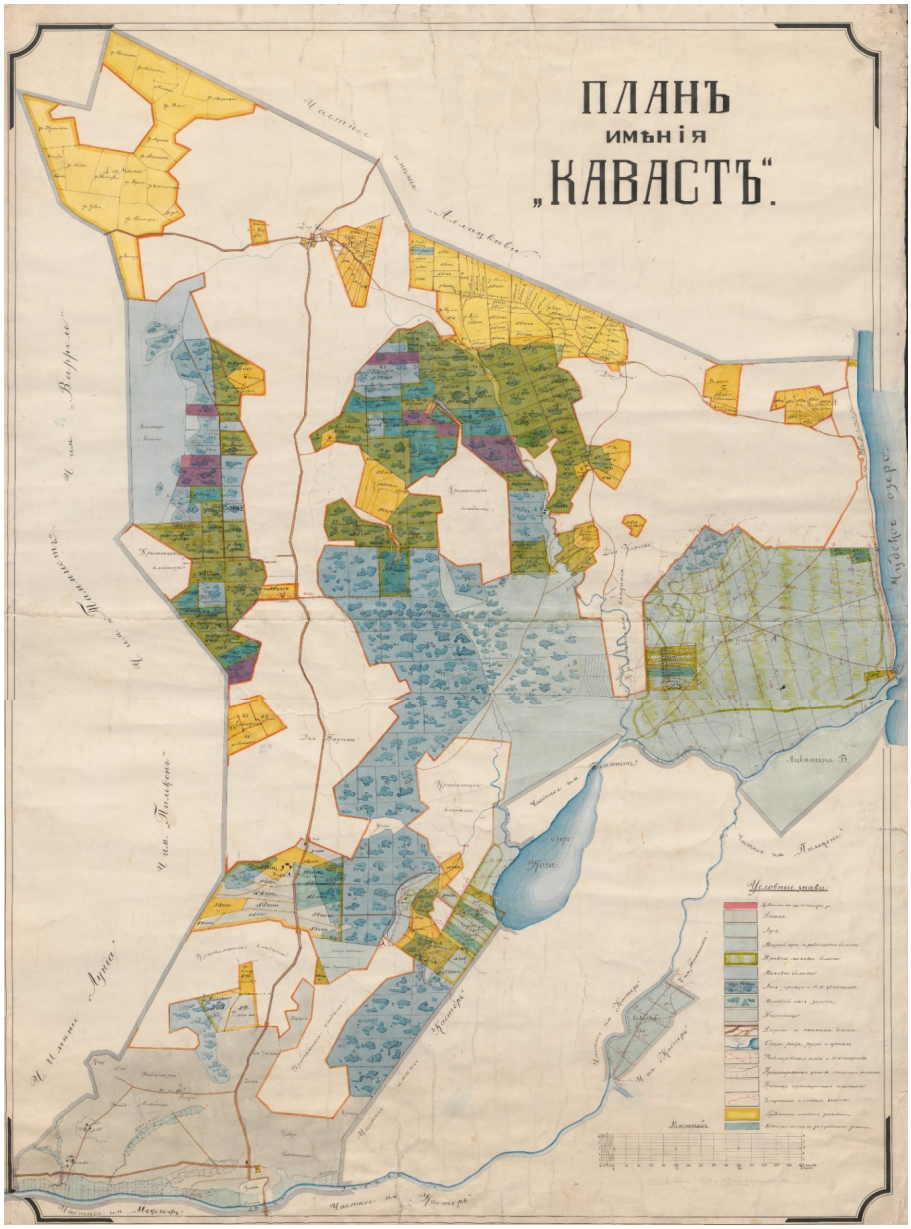

Kavastu mõisa kaart (M 1: 15876) 20. sajandi algusest (RA EAA.1384.1.12_1-2.)

peetud majapidamise osaks ja maade ning üksuste väljarentimise teel toiminud osaks. Mõisamajanduses oli üsna levinud väiksemate tuluüksuste rendile andmine (tavaliselt 6 või 12 aastaks), aga mõisaomanikud, kes ise mõisas ei elanud, nagu mitme omaniku puhul juhtus Kavastuski, praktiseerisid tihti ka kogu mõisa või siis karjamõisate rendile andmist. Nii oli juba Arthur von Richter 1870. aastal andnud mõisa 12 aastaks rendile eestlasest maamõõtjale Johannes Schlossmannile. 1872. aastal uueks Kavastu omanikuks saanud C. J. von Mensenkampff aga rentniku teeneid ei vajanud ja lõpetas rendilepingu, seda enam, et rentniku tegevust olid lühikese aja jooksul saatnud mitmed kohtuvaidlused kõrtsmike, möldrite, Poksi karjamõisa rentnike ja mõisatöölistega. Ka viimased Mensenkampffidest omanikud on mõisa enne edasimüümist välja rentinud – uueks rentnikuks sai endine Ilmatsalu mõisa valitseja Adam Härsing (1846–1896), kellega uuel mõisaomanikul E. von Oettingenil samuti ei vedanud ja tal tuli rendilepingu tühistamiseks pidada Härsingu vastu suurt ja väga kulukat kohtuprotsessi läbi mitme instantsi kuni Vene Senatini välja. Nagu selgub E. von Oettingeni kirjavahetusest advokaatidega, süüdistas ta Härsingut rendilepingu rikkumises, kuna too: 1) oli jätnud maksmata tähtajalise rendimaksu; 2) oli omaniku loata osa rendile võetud maast edasi rentinud allrentnikele-pooleterameestele; 3) polnud rendiobjekti majandades kinni pidanud kindlaksmääratud põlluharimise plaanist ja üldse juhtinud mõisat halvasti. E. von Oettingen, kes tugeva majandusmehena 1888–1896 ise Kavastu asjadega põhjalikult tegeles, on mõisat edasi müüma asudes selle majapidamist ja tuluallikaid üksikasjalikult kirjeldanud, mis oli noorele ja samuti ettevõtlikule Werner von Wolffile heaks aluseks mõisa edasiarendamisel.

Mõisaomaniku ja tema ametnike (1898. aastast kuni maailmasõjani oli valitsejaks Gottfried Hansen) juhtida olid Emajõe äärde jäävad **Kavastu peamõis ja Saeveski (Saage) karjamõis** u 440 ha põlluga, mida hariti 10-väljasüsteemis. Lisaks sellele oli neil ligi 100 ha kultuurheinamaad ja rohkesti looduslikke niiduheinamaid ning karjamaid, mida jagus ka väljarentimiseks. 1890ndatel oli Kavastus tehtud ka ulatuslikke maaparandustöid ning rajatud kultuurheinamaid, et parandada tõukarja söödatingimusi. Holsteini tõugu veisekarjas oli üle 230 veise, tööhobuseid üle 50 ja ligi 40 Yorkshire'i ning Taani tõugu siga, keda peeti peamiselt mõisa enda tarbeks. Enamik põlde oli dreenitud ja kivid lõhatud, mis läksid käiku uute ehitiste püstitamiseks pärast mõne aasta tagust suurt tulekahju. Kavastus oli suur aurujõul töötav viinavabrik ja uus meierei koos juustukojaga. Püstitatud olid massiivsed uusehitised, sisse seatud suur majandusõu, maha põlenud karjalauda asemel oli massiivne laut 200 loomale, maha põlenud hobuste töötalli ja suure sealauda ning teise karjalauda ehitus pidi toimuma 1895–1896. Mõisal oli ka suur puuvilja- ja juurviljaaed, mis mõisa oma vajaduste rahuldamise tingimusel oli 300 rbl eest välja renditud. Viimati, kui peamõis ja Saeveski karjamõis olid välja renditud, saadi neist aastas 6000 rubla rendiraha.

Poksi ja Viira karjamõisad, mis olid 1895. aasta seisuga veel välja renditud, tõid aastas vastavalt 1350 ja 875 rubla rendiraha, mida Oettingeni hinnangul aga oluliselt tõsta tuli. Põllumaad oli neil siis küll vaid 145 ja 120 ha, kuid tänu suurtele raadamis- ja kuivendustöödele, mis toimusid Liivimaa Sotsieteedi maakultuuribüroo inseneride Wöldike ja Holmi plaanide kohaselt, oli nende põllupind suurenemas kokku ligi 60 ha võrra. Heina- ja karjamaade kultiveerimisega pidid karjamõisad juurde võitma veel sadakond hektarit ilusat rohumaad. Kummaski karjamõisas peeti ligi 50-pealist veisekarja.

Häid heinamaid, mida oma jõududega koristati, oli neljal mõisamajapidamisel üle 250 ha, lisaks veel ligi 1000 ha, mis talunikele ja väikerentnikele-pooleterale antuna mõisale aastas 400–500 koormat heina andis. Kõik see võimaldas Oettingeni hinnangul pidada olemasolevast suuremat, umbes 370-pealist veisekarja. Plaanitavate suurte maaparandustööde tulemusena saanuks karja kuni 500-pealiseks kasvatada. Hea kari aga tagas Kavastule tema suurmeierei kaudu piisava toorme ja järgnevalt soodsama majanduskeskkonna ka ümbruskonna talunikele, kes oma piima mõisa meiereisse said tuua. Aadressraamatute andmeil tootis Kavastu meierei (meier Karl Reimann) 1900. aasta paiku aastas 65 000 naela võid, millest osa tarniti võiäri „Livland" kaudu Kopenhaagenisse. 1909. aasta paiku aga tarniti meierei ja juustukoja (juhataja Ferdinand Eglit) toodangust aastas u 2000 puuda juustu ja 300 puuda võid Peterburi.

Oettingen pidas plaani veel neljanda karjamõisa rajamiseks mõisavalduste põhjaosas olevale, vastu Alatskivi piiri jäävasse Koosalaande. Selleks oli sealne mõisa palgimets raieks juba ära müüdud ja raadatud ossa koos suure Vanaussaia taluga pidanuks tulema üle 300 ha suurune põllumaaga korralik karjamõis. Tegelikkuseks see siiski ei saanud.

Jätkub järgmises lehenumbris.

Tiit Rosenberg
TÜ emeriitprofessor

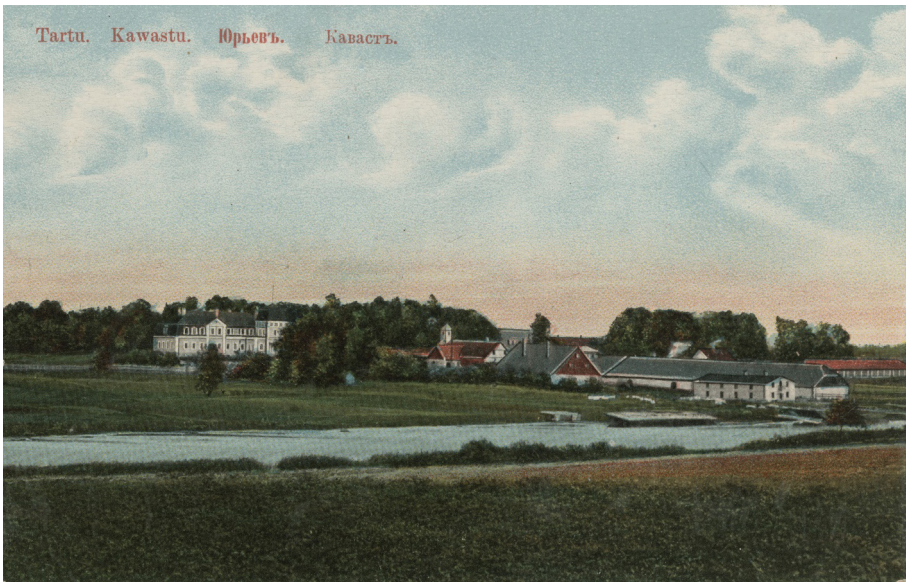

Kavastu peamõisa hoonestik 20. sajandi algul. (Foto: AMF17226)

Häid uudised maadlusmatilt!

Artur Arjukese võitis U-17 Eesti meistrivõistlustel pronksmedali.
7. märtsil peeti Valgas selle aasta Eesti meistrivõistlused U-17 vanuseklassis. Osales 178 maadlejat 21st Eesti klubist ning MK Jaan oli esindatud viie maadlejaga.

Tulemused:

- Artur Arjukese (48 kg) – 3. koht,
- Jakob Juht (92 kg) – 5. koht,
- Rasmus Keero (60 kg) – 8. koht,
- Uku Veenpere (65 kg) – 9. koht,
- Maikel Mägipõld (71 kg) – 9. koht.
- MK Jaan oli 21 klubi seas kaheteistkümnes.

Palju õnne maadlejatele ja suur tänu Reinule! Matil näeme!

Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus

MK Jaan U17. Rein Riitsaar, MK Jaan treener. Foto: erakogu

Tartu rattamatkadel hakatakse avastama lilleilu

Aprilli teises pooles algab Tartu rattamatkade 12. hooaeg.

Sel kevadsuvel sukeldume ilutaimede ja lillede müstilisse maailma ning tutvume taimeilu mitmekesise ja põneva olemusega. Lilled köidavad meie meeli oma võrratu ilu, värvide ja lõhnadega, kuid neil on ka ökoloogiline, kultuuriline ja isegi majanduslik tähtsus.

Lillede ja ilutaimede kohta saame teada matkade sihtkohtadest, mille hulgast leiame taimeaiandeid, taimetalusid, puukoole ja iluaedasid.

Hooaja jooksul avatakse 12 sihtkohta, mis kõik asuvad Tartu lähiümbruses. Mõned neist asuvad linna servas, teised veidi kaugemal – seega peaks rattaga matkamisest ja sihtkohtade külastamisest saama paljudele aktiivsetele inimestele oodatud ja nauditav suveseiklus.

Rattamatkadele on oodatud osalema igas vanuses inimesed, kes oma tervisest ja rattasõidust lugu peavad. Rattaga seiklemine on põnev, sportlik ja perekeskne harrastus.

Tartu rattamatkade suvise sarja reeglid on lihtsad – kõik osalejad alustavad retke oma kodust endale sobival ajal. Marsruut, matkaseltskond ja sõidutempo valitakse endale meelepärane. Ise võetakse ka vastutus liiklusohutuse eest.

Matkade sihtpunkte saab külastada kahe nädala jooksul. Oma osavõtu registreerimine toimub TRM-i kodulehel www.tarturattamatkad.ee. Osalemise registreerimiseks peab teadma vastust kontrollküsimusele, mis kinnitab osalemist. Kontrollküsimused ja nende vastused leiab matka sihtkohast.

Infot matkasarja kohta edastatakse sarja kodulehel, Tartu Kultuuriaknas ning Tartu Rattamatkade Facebooki lehel.

Iga matka lõpus loositakse osalenute vahel välja meeneid. Kooliõpilastele on eraldi auhinnad. Hooaja lõpus loositakse aktiivsemate osalejate vahel välja jalgratas – nii on see olnud juba viimased kaheksa aastat.

Osalemine Tartu rattamatkade sarjas on tasuta.

Rattamatkade sarja toetavad Tartu linnavalitsus ja Tartumaa spordiliit.

Liikumisharrastus liidab!

Raimo Ronimois, MTÜ Tartu Rattamatkad

Enne kui küsid hinnete kohta, küsi une ja enesetunde kohta

Eksamiperioodi lähenedes ei tunne muret ja ärevust mitte ainult õpilased, kel teadmiste kontroll ees seisab, vaid sageli ka nende vanemad. „Kas ta saab hakkama? Kas ta on teinud piisavalt? Mida peaks veel tegema?“ Kindlasti on eksamiperioodil abiks teadlik ajaplaneerimine, sobivad õpistrateegiad, stressi maandamise tehnikad ja teisedki oskused. Nende asemel näen aga vajadust kutsuda vanemaid tähelepanu pöörama millelegi veel baasilisemale, milles oma lapsi toetada.

Võta aega ja tule kohale

Kas sa tead, mitu tundi su laps öösiti magab? Mitu korda päevas ja mida ta sööb? Kas tal on kohustuste kõrvalt aega meeldivate tegevuste jaoks, mis pakuvad positiivseid emotsioone? Kas ta liigub piisavalt? Kas tal on tähendusrikkaid ja toetavaid suhteid?

Ilmselt on paljude vanemate jaoks tuttav olukord, kus põhikooli või juba gümnaasiumit lõpetav laps veedab üha rohkem aega sõprade seltsis ja vanema küsimusele „Kuidas sul läheb?“ vastab väheütleva „normaalselt“ või paremal juhul „hästi“. Kiirest elutempost väsinud vanem võibki jääda rahule selle ühesõnalise vastusega lootes, et ju siis on asjad kontrolli all. Noored on aga väga erinevad ja kui mõni suudabki 16-aastasena oma elu ja vajadusi meisterlikult reguleerida, siis mitmete jaoks on see veel ka hilisemas eas väljakutse.

Psühholoogina näen, kui palju mõjutab noorte tuju, õpivõimet ja head sooritust see, kui vaimse tervise vitamiinid – puhkus, toit, liikumine, suhtlemine ja meeldivad emotsioonid – on defitsiidis. On loomulik, et teismeeas laps eemaldub vanematest ja võib tunduda juba üsna iseseisev, kuid vanemana tasub siiski huvi tunda, kuidas tema lapsel nendes valdkondades läheb ja noort ka toetada.

Eeskuju ja koostöö

Olen nõustajana sageli kuulnud noorukeid oma vanemate kohta ütlemas: „Nad ei mõista mind! Nad muudkui õpetavad! Ma ei julge sellest rääkida!“ Enamasti pole vanemad ju pahatahtlikud, vaid võivad muutuda oma mure ja ärevuse tõttu oma väljaütlemistes hinnanguliseks ja hakata probleemi üksi lahendama. Oma lapsele loengu pidamise asemel võiks näidata üles uudishimu ja soovi mõista, miks lapse jaoks on midagi raske ning kaasata ta lahenduste leidmise protsessi. Murekohtade lahendamisel saab olla abiks isiklik eeskuju ja koostöö.

Näiteks, kui noor ei käi trennis ja näed, et tema füüsiline koormus on väike, kutsu ta endaga kaasa liikuma. Minge koos jalutama, ujuma, sulgpalli mängima või mis iganes liikumine teile sobib. Treening aitab lisaks füüsilisele vormile parandada ka vaimset heaolu – tõstab tuju ja leevendab stressi.

Regulaarne toitumine on paljudele väljakutseks. Õppida ja keskenduda on tühja kõhuga aga keeruline. Jälgi, millised on teie hommikud. Kui ärkamine jääb viimasele minutile ja hommikusööki ei jõua süüa või varahommikul kohe ei taha, toeta oma last sellega, et tal oleks toit, mida kooli kaasa võtta, et energiatase ei kukuks. Sama on ka lõunasöögiga. Mitmed noored ei söö koolis lõunat ja kui selles osas lahendust ei leia, võiks hurjutamise asemel koos läbi mõelda, mida laps koolilõuna asemel süüa võiks. Poest ostetavad saiakesed ja suhkrurikkad joogid saab asendada kodust kaasa võetud mitmekesisema lõunasöögi ja puhta joogiveega.

See, et noored magavad koolipäevadel liiga vähe, on samuti teada probleem. Kui see on ka sinu lapsega nii, siis tehke koos plaan, kuidas ta saaks vajalike kohustustega valmis enne uneaega. Võib-olla on tegevusi, millest saab mõneks ajaks loobuda? Loo ka ise eeskuju sellega, et lülitad vähemalt tund aega enne magama minekut ekraanid välja ja ei jäta oma toimetusi öötundidele. Uneaeg võiks saabuda õhtul hiljemalt üheteistkümne ja südaöö vahel, kui hommikul on vaja seitsmest ärgata.

Olgugi et sinu laps võib eelistada perega suhtlemisele sõprade seltskonda, paku siiski võimalust osaleda ühistes tegevustes, olgu need siis õhtused lauamängud, ühised väljasõidud või üheskoos söögi valmistamine. Koos meeldivate asjade tegemine loob lähedust ja positiivseid emotsioone.

Nooruki autonoomia

Soovis oma last aidata ja kaasata tuleb kindlasti silmas pidada tema autonoomiat. Kui noor ei taha sinuga jalutama tulla, tuleb seda aktsepteerida. Küll aga võiks siis temaga arutada, mil muul moel ta saaks piisavalt liikuda, mida ta selleks vajab ja kas sina saad teda selles kuidagi toetada.

Mõnikord soovivad noored neid teemasid arutada erapooletu inimesega. Peaasi.ee pakub 12–26-aastastele noortele tasuta Peahea nõustamist, kus saab kõik eelmainitud teemad fookusesse võtta. Lisaks saab õppida ka erinevaid oskusi, näiteks, kuidas mõista ja juhtida oma meeleolu ja ärevust või kuidas lahendada probleeme.

Kui hoiame oma baasvajadused heas tasakaalus, saame sinna peale laduda ka uusi teadmisi ja oskusi ning tulla paremini toime stressirikaste olukordadega, nagu seda eksamiperiood kindlasti on.

Ingrid Aug
psühholoog, Peahea nõustaja

Vaimse tervise noortenõustamine Peahea

Kui lapsevanem on lapse pärast mures, kuid ei tea, kuidas teda aidata, siis võiks abi saamiseks pöörduda Peahea nõustajate poole, kes koos noorega arutlevad, mis on peamised murekohad ja ühiselt tehakse plaan edasiste abisammude osas.

Peahea nõustamine on suunatud 12–26-aastastele noortele, kes tunnevad, et neil on vaimse tervisega probleeme, näiteks meeleolu alanemine ja kõikumine, ärevus, keskendumisraskused, motivatsiooni puudus. Peahea nõustamine on tasuta. Nõustamisele saavad registreeruda noored üle Eesti noustamine.peaasi.ee/noored.

Loodusõhtu
19. märtsil 2026 kell 18
Mall Hiiemäe
Loodus ja loodusesõbraks kasvamine
Lohkva raamatukogu
Kollu tee 7, Lohkva, Luunja vald
Tel: 5422 0522

Kevad tärkab ja teed kutsuvad. Liitu autokooliga.
AM, A1, A2, A, B, BC1, C1, C, D, E
Gümnaasiumi õpilastele SOODUSTUS
Lõppastme koolitus
www.sõiduõppe.ee
5078230
Tartus Kalda tee 30

STAND-UP ÕHTU
LUUNJA
VAATA LISAKS LIGIPAASETAV.EU
16+
LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUS
21 MÄRTS
19:00
TASUTA KOHA BRONEERIMISEKS SKÄNNI QR KOOD VÕI MINE LIGIPAASETAV.EU
Kaasrahastanud Euroopa Liit
EUROOPA SOLIDAARSUSKORPUS

30.märtsil toimub
MUNADEPÜHADE KAUNISTUSTE TÖÖTUBA
Luunja noortekeskuse II korrusel algusega kell 18.00
* Meisterdame munadepühade lilleseade
* Teeme rõõmsaid munadepühade kaarte
Info ja registreerimine:
Helgi Kiik tel: 55651688
LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUS

Luunja Midrimaa lasteaia lapsed said 17. veebruari matkal teada, missugused majad Luunja alevis on vanad, mida tehti vanasti kellatornis ning kus hoiti mõisa-ajal kartuleid. Maarja Ülper rääkis lastele põnevaid lugusid endisest ajast ning lõpetuseks joonistasid kõik koos ühe suure maakaardi, kuhu sai peale märgitud Luunja mõis nõnda, nagu see oli 1827. aastal. Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus ootab kõiki lasteaiarühmi ja Luunja keskkooli klasse enda juurde Luunja ajalugu avastama – saab ju meie armas vald sel aastal 35aastaseks. Kel huvi, kontakteeruge otse Maarjaga: maarja.ylper@gmailcom või 525 7906. Foto: Maarja Ülper

LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUS

MÄRTS

21.03 Laste ja noorte laulukonkursi „Tartumaa laululaps 2026“ Luunja eelvoor „Luunja lõoke“ 11.00
Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus

21.03 „Ligipääsetav *stand-up*“ 19.00
Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus
Lisainfo: ligipaasetav.eu
Tasuta

30.03 Munadepühade kaunistuste töötuba 18.00
Luunja noortekeskus
Juhendaja Helgi Kiik
Info: 5565 1688

APRILL

10.04 Ernst Hiisi klaveripäev
Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuse saal

19.04 Toomas Ojasaare lauluklubi 15.00
Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus

17.04 Luunja Aidateatri esietendus „Gravitatsioon“ 19.00
Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus
Lavastaja ja muusikaline kujundus Tarmo Tagamets
Pilet 12 eurot saadaval Fientas ja kohapeal
Avatud teatripuhvet

18.04 Luunja Aidateatri etendus „Gravitatsioon“ 19.00
Luunja kultuuri- ja vabaajakeskus
Lavastaja ja muusikaline kujundus Tarmo Tagamets
Pilet 12 eurot saadaval Fientas ja kohapeal
Avatud teatripuhvet

25.04 Jaan Jaago mälestus-võistlused Kreeka-Rooma maadluses 11.00
Luunja keskkooli võimla

Õnnitleme vastseid vanemaid!

WILLIAM ELIAS PADAR	17.02.2026
AARON SÄRKI	19.02.2026
PATRIK PRIIMÄE	25.02.2026
SIRELIN SIKUT	27.02.2026

Mõistliku hinnaga hekkide pügamine, muru niitmine, trimmerdamine, okste jt aiajäätmete äravedu, tänavakivide puhastus, hekkide likvideerimine. Kojameheteenus, sise-välikoristus korteriühistutele, parklate ja vihmaveerennide puhastus.

Kontakt: trimhek@gmail.com, 5897 7133

FREMIA
Rehvid | Veljed | Rehvitööd

Rehvid kodu lähedalt!

- UUED JA KASUTATUD REHVID NING VELJED
- VELGEDE SIRGENDAMINE JA VÄRVIMINE
- REHVITÖÖD
- REHVIDE JA VELGEDE KOKKUOST

E-pood: www.fremia.ee

Ostan teie auto, kaubiku või maasturi.

Tehniline seisukord ei oma tähtsust.
Vajadusel registrist kustutamine ja äravedu puksiiriga.
Tel 5630 4306

Olete oodatud Kavastusse
massaaži
5349 2723
missiiskui.ee

Likvideerin ummistusi 24/7

- **Kaameraga torude läbivaatus**
  (lõõrid, korstnad, torud jm – kuni 30m)
- **Torude sulatamine**
  (raud- ja vasktorud)

FIE Raivo Kägo
tel 521 4808

MULTŠI MÜÜK MURI KÜLAS

Valla elanikele soodustus -10%!

Lahtiselt 1m3	50€
Big Bag 1.7m3	120€
Kott 80l	6€

Pakume ka transporti

lounaeestihaljastus.ee/multsi-muuk
Tel 5884 1525
Lõuna-Eesti Haljastus

Mälestame

JÜRI RAUDJALG
23.04.1953–09.02.2026

LEILI RAHV
23.02.1939–11.02.2026

ÕIE NESTRA
03.04.1928–15.02.2026

AINO KIIS
07.09.1931–18.02.2026

EHA SEMM
15.05.1957–22.02.2026

RAGNAR KASK
31.10.1980–25.02.2026

Kodu Uudised

Väljaandja Luunja Vallavalitsus
Vastutav toimetaja Ketlin Alaväli
Keeletoimetaja Reet Tens
Tehniline teostus Tartu Trükiteenused

Luunja Vallavalitsuse ametlikud teated ja uudised
Facebook: Luunja vald
Koduleht: luunja.ee
E-post: vald@luunja.ee
Telefon: 741 7319

Kodu Uudiste paberväljaandest loobumiseks anna teada ajaleht@luunja.ee või 741 7390

Kodu Uudised on loetav ka internetis aadressil luunja.ee/kodu-uudised